LATVIA
Latvian Newspaper
Nr. 72 (516), Nov. 10, 1951
Publisher: Vilis Janums, (21a) Augustdorf b. Detmold, Lager, Germany; Phone Augustdorf 02.
Editorial and Business Office: (13b) Grafenaschau, Obb., Regierungslager, Germany.
Printer: Weilheimer Druckerei G. m. b. H., (13b) Weilheim, Obb., Germany.
Published once weekly. Circulation 7500 Sponsor — International Refugee Organization. — Membership: Association of the Free Press.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 72 (516)
Sestdien, 1951. g. 10. nov.
Iznāk reizi nedēļā sestdienās
Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja Vācijā.
Galv. redaktors: Maksis Cultis
Apgāda un redakcijas adrese (13b) Grafenaschau, Obb. Regierungslager, Germany
Anglijas redakcijas vadītājs: V. Skultāns, 3, Prospect Place, Child's Hill, London N. W. 2, England.
Austrālijas redakcijas vadītājs: A. Šmits, 18, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic., Australia

ĀRTAVU LATVIJAI MŪSU VALSTS SVĒTKOS

TRIMDĀ JĀSAGLABĀ LATVISKĀ PASAULES IZJŪTA

ATKLĀTA LATVIEŠU NACIONĀLĀS PADOMES LIELBRITĀNIJĀ 3. SESIJA

Londonas Daugavas Vanagu namā 3. un 4. novembrī savā 3. sesijā sanāca Latviešu nacionālā padome Lielbritānijā, lai apspriestu vairākus svarīgus jautājumus un lemtu par turpmāko darbību. Sanāksmē ieradās arī sūtnis K. Zariņš un plašākā runā analizēja starptautisko stāvokļi un latviešu trimdas organizāciju uzdevumus un iespējas.

Par LNPL sesijas priekšsēdi ievēlēja Dr. A. Silarāju. Mandātu komisijas priekšsēdis A. Bulle ziņoja, ka mirušā LNPL locekļa A. Podnieka vietā uz sanāksmi aicināts tuvākais kandidāts Blankenburgs. Atteikšanās rakstu no Vācijas piesūtījis arī V. Janums, un viņa vietā padomē nāk Ampermanis.

Sūtnis K. Zariņš savā runā vispirms iztirzāja pēdējos politiskos notikumus un pašreizējo stāvokli pasaulē. Rietumu tautas pēdējos gados vairāk nostabilizējušās. Rietumu spēks ir saimnieciska, militāra un politiska kopdarbība. Arī mēs esam rietumnieki, tādēļ mūsu centieni un darbība jāsaskaņo ar rietumiem. Lai nedarām neko, kas mūs no šīs saskaņas varētu attālināt vai to traucēt, un lai savā nepacietībā dažkārt neaizsteidzamies notikumiem priekšā. Vieni, bez rietumu atbalsta, mēs nenonāksim pie mērķa. Mēdz teikt, ka mūsu liktenis izšķirsies Amerikā. Mēs varam priecāties, ka tā uzņēmusies vadību un nostāda Rietumeiropu stipri un droši uz kājām. Bet, sastādot nākamo Eiropas karti, savukārt pirmais vārds būs sakāms Anglijai.

Runājot tieši par mums, par mūsu valsts un tautas nākotni, — tālāk izteicās sūtnis, — jāatzīmē, ka esam nodibinājuši Latvijas atbrīvošanas komitejas Eiropas centru. Mums visiem ir skaidrs, ka, latviešiem trimdā esot un trimdai ieilgstot, ir nepieciešams centrs, kas saskaņo mūsu sabiedriski nacionālo darbu. Šī centra galvenais uzdevums ir panākt, lai latvietis latvietim, svešās zemēs dzīvojot, nekļūtu svešs. Padomāsim, vai varbūt neesam aizsteigušies mazliet par tālu, formulēdami šī centra nosaukumu. Ka mēs gribam redzēt atbrīvoto Latviju, tas mums visiem skaidrs. Ir jācīnās, bet īstā brīdī un vietā. Ir gluži skaidrs, ka katrs latvietis par to cīnīsies līdz pēdējam elpas vilcienam, bet zināms arī tas, ka ar saviem spēkiem vien šo cīņu nepaveiksim. Tāpēc mums jārespektē to zemju likumi un parašas, kuru viesmīlību baudām; ne tikai viesmīlību vien, bet arī draudzību, uz kuru mēs liekam savas cerības.

Mans padoms būtu, — teica sūtnis K. Zariņš, — veidojot latviešu centru, dosim tam nosaukumu, kas atbilst tagadnes uzdevumiem, un necentīsimies pēc spožas izkārtnes. Tagadnes uzdevumi ir vienot latviešus, sekmēt viņu kultūras darbu, panākt to, ka latvietim, svešos vējos staigājot, nepietrūktu latviskas pasaules izjūtas.

V. Sk.

*

Līdz redakcijas slēgšanai ziņojums par LNPL apspriestajiem jautājumiem un pieņemtajiem lēmumiem vēl nebija saņemts, tādēļ tālāko sesijas atreferējumu sniegsim mūsu laikraksta nākamajā numurā.

Diplomātu un valstsvīru sanāksme Londonas sūtniecībā

Kā Londonas Avīze ziņo, pie sūtņa K. Zariņa Londonas sūtniecībā pulcējušies Austrumu un Centrāleiropas diplomāti un valstsvīri, piedaloties Igaunijas, Lietuvas, Polijas, Baltkrievijas, Slovakijas, Rumānijas, Ungārijas, Jugoslavijas un Grieķijas pārstāvjiem. Šajās ikgadējās sanāksmēs apmainās ar informāciju un pārrunā aktuālus politiskus jautājumus.

Sūtnis K. Zariņš apmeklējis Vācijas charge d'affaires Londonā Dr. H. Šlangi-Šeningenu, pārrunājot ar viņu mūs interesējošus jautājumus. Tāpat sūtnis apmeklējis Brazilijas vēstnieku J. J. Monizu de Aragao.

18. NOVEMBRĪ

Šogad atkal atzīmēsim mūsu valsts tapšanas gada dienu ar savu ārtavu cīņai par Latvijas brīvību. Ja arī kādreiz uzmāktos šaubas par to, kad viņas brīvības stunda nāks, neziņa par šo stundu tomēr nedrīkst likt mums pagurt mūsu cīņā, lai reiz šī stunda varētu aust.

Daudzi vārdi šīsdienas ideoloģijas karā ir novalkāti, zaudējuši savu spožumu, savu patieso jēgu, savu spēku. Viens šāds vārds ir arī cīņa. Mēs zinām, ka padomijā „cīnās" par lielāku kāļu ražu, par 99,9 proc. vēlētāju, par Stokholmas miera rezolūciju. Mūsu vārdam „cīņa" taču piešķirsim veco spožumu — brīvo vīru tiesības cīnīties par taisnu lietu, veco jēgu — visu mūsu labāko spēku, visas mūsu uzmanības ielikšanu, lai tauta dzīvotu, veco spēku — taurētāja aicinājumu, kas pārtrauc miegu, pārtrauc miera darbus, pārtrauc mīlētāju čukstus, kas sapulcina visus, kam spēks celt ieroci!

Patiesi — ne nauda vien ir tas, ko mūsu tēvu zeme šodien no mums prasa. Vēl vairāk viņa prasa mūs pašus kā dzīvus karavīrus, kā patiesus cīnītājus mūsu, latviešu, ne svešinieku, komūnistu, nozīmē! Mēs zinām, ko mūsu tauta cieš, mēs esam redzīgi un saskatām briesmas, kas draud pasaulei — lai tad nu mūsu vārdi teic tās tiem, kas vēl apstulboti un neredzīgi! Lai mūsu darbi veltīti Latvijas nākotnei, lai mūsu sapnis, ko redzam vaļējām un aizvērtām acīm, ir Latvija: latviska, daiļa un varena.

18. novembrī Ārtavu Latvijai — tā šoreiz ieplūdīs mūsu cīņas vajadzībām Ārējās informācijas fondā.

Latviešu centrālā komiteja

Vāks ziņas un liecības par spaidu darbiem

UN SAIMNIECĪBAS UN SOCIĀLĀS PADOMES SPECIĀLĀS KOMISIJAS PIRMĀ SESIJA ŽENĒVĀ

Ženēvā 27. oktobrī savu pirmo sesiju beidza UN saimniecības un sociālās padomes komisija spaidu darbu problēmas pētīšanai starptautiskā mērogā. Tā pagaidām tikai nosprauda savus uzdevumus un darba programmu un nolēma ievākt no visām valdībām vajadzīgo informāciju. Līdz nāk. gada marta beigām komisijai varēs pieteikt dažādus iesniegumus, dokumentus un liecības spaidu darbu jautājumā, un šī izdevība būtu jāizmanto arī latviešu trimdas organizācijām un atsevišķām personām, kuru rīcībā ir noderīgi materiāli. Sniedzam latviešu pārstāvja pie IRO Ženēvā A. Skrābera ziņojumu par minētās komisijas darbu, kā arī garo un sauso attīstību līdz tās nodibināšanai.

Spaidu darbu jautājums ir viens no piemēriem tai negribēšanai un gausumam, ar kādu Apvienotās nācijas ķeras pie problēmām, kuru atrisināšana prasa apliecināt darbos uzticību augstajiem UN chartas principiem. Bija vajadzīgi 4 gadi, līdz sāka īstenot amerikāņu arodbiedrību savienības AFL 1947. g. novembra ierosinājumu par spaidu darbu problēmas pētīšanu. Laika trūkuma dēļ saimniecības un sociālā padome jautājuma apspriešanu atlika no sestās uz septīto, astoto, devīto, beidzot uz divpadsmito sesiju, starplaikā vienīgi savācot valdību atsauksmes. Tikai šī gada pavasarī padome savā 12. sesijā uzdeva izveidot bezpartejisku speciālistu komisiju problēmas pētīšanai. Komisijā izraudzīja indieti sēru Mudaliaru, norvēģi Bergu un meksikānieti Palavacini.

AFL savā 1947. g. iesniegumā atgādināja, ka uzvarētājas valstis Nirnbergā ar nāvi sodījušas bij. Vācijas darba ministru Saukelu par ārzemju strādnieku deportēšanu un izmantošanu spaidu darbos, bet cilvēka cieņas respektēšana ir arī UN vadītājs princips un pienākums. Norādīts arī, ka spaidu darbu režīma izplatīšanās ir bīstams apdraudējums visu tautu brīvajiem strādniekiem. Brīvo arodbiedrību starptautiskā konfederācija ICFTU, kas pārņēmusi AFL konsultācijas tiesības padomē un apvieno 55 milj. strādnieku 60 valstīs, iesniegusi padomei milzumu liecību, dokumentu un fotokopiju. Tā arī publicējusi grāmatu Staļina vergu nometnes, kur viņš apzīmēts par visu laiku nežēlīgāko vergu turētāju. Arī vergu nometņu novietojuma karti, kādu Sanfrancisko konferencē pasniedza Andrejam Gromiko un kuras pusmiljona eksemplāru krievi nesen konfiscēja Vīnē, sastādījusi AFL. No oficiālajām delegācijām padomē līdz šim aktīvākie bijuši angļi un amerikāņi. Pla-

(Turpinājums 8. lpp.)

Oriols aicina „4 lielos" satikties vēl UN Parīzes sesijas laikā

Francijas valsts prezidents Vensāns Oriols, apsveikdams Parīzē uz 6. UN kopsapulci ieradušos 60 valstu delegātus, ierosināja „pasaules noteicošo vīru" satikšanos Parīzē tagadējās sesijas laikā. Prezidents piemetināja, ka šādu sanāksmi, kuras galvenais uzdevums būtu personīga kontakta uzņemšana un visu jautājumu apspriešana brīvā un nepiespiestā garā, visā pasaulē uzņemta ar gavilēm. Kaut arī Oriols nevienu nebija saucis vārdā, ārlietu ministrijas aprindas paskaidroja, ka viņš nepārprotami domājis Trumenu, Čerčilu, Staļinu un Plevēnu. Britu un amerikāņu delegācijas deklarēja, ka Oriols ar priekšlikumu nācis klajā bez sazināšanās ar Angliju un ASV, tādēļ tas, pirms ieņemt viedokli, esot rūpīgi jāpārbauda. Višinskis ieteica stāties sakaros tieši ar „attiecīgajām četrām personām", piebilstot: „Tiem trim būtu jāvienojas ar to vienu!"

Par kopsapulces prezidentu ievēlēts Meksikas delegāts Padija Nervo.

Varoņu kalve

VILIS LESIŅŠ

Varoņi neaug pilīs vai siltumnīcās, — tie nāk no tautas, kur viņu šūpulis kārts skaudros vējos; un jo grūtāks kādas tautas mūžs un smagāki tās uzveiktie pārbaudījumi, jo vairāk šai tautai ir varoņu. Tas nav lepns mierinājums, nedz arī pazemīga samierināšanās, — tā ir patiesība, kas parasti mēdz būt skarba.

Cik tālu vien varam ieskatīties savas tautas pagātnē, tur redzam grūta darba posmus mijamies ar sīvām savas zemes un tiesību aizstāvēšanas cīņām. Daudzo gadsimtu gājumā pār Latviju brāzušies neskaitāmi posta viļņi, vairāk vai mazāk graudami tautas materiālo un garīgo labklājību un vājinādami tās dzīvo spēku; bet, kaut arī dažādu svešu varu slodzīta un mākta, tauta allaž atkal atkopusies un cēlusies, saglabājot kā savas dzīvības un eksistences iespējas, tā arī tēvu valodu un garu, senču tikumus un tradicijas.

Bet kā gan tagad būtu, ja Daugavas un Dzintarjūras krastu vietā Dievs būtu licis mūsu sentēviem apmesties kādā citā — bagātākā un drošākā zemes malā, kur paaudžu paaudzes nav pazinušas kara, ne posta, nedz arī svešu uzkundzētājos jūga, un kur zeme un daba tik vēlīga, ka dod divi ražas gadā, augļiem krītot klēpī bez līdumnieku darba un pūliņiem? Vai šodien kāds daudzinātu Latvijas vārdu? Vai varētu vēl atrast cilvēkus, kas runā latviešu valodu?

Gan nebijušo grūti pierādīt un apliecināt, taču dažas labas mierā, laiskumā un baudās iznīkušas cilts liktenis liek domāt, ka arī še atbildes varētu būt tikai noliedzošas. Bet viens šķiet neapšaubāms: kā bezūdeņu zemē mūžu nodzīvojis cilvēks nemāk peldēt un līdzenumu ļaudis ir vāji kalnos kāpēji, tā grūtumus, postu un kara briesmas nepieredzējusi tauta nav rūdīta cīņām. Un tādai tautai nav varoņu un nav arī drošas nākotnes; tā ir kā koks seklām, vārgām saknēm, kam jānokalst nelaikā, lai nogāztos pat bez vēja.

Vai tā nav arī atbilde uz visu iepriekšējo jautājumu kompleksu? Un ja jau latvieši ir viena no vecākajām Eiropas tautām, tad gan laikam tikai tādēļ, ka Dievs izraudzījis mūsu tautas mājvietu nevis pasaules dārza jaukākajā piesaulē, bet gan visām vētrām pakļautajā Baltijā, kas kopš tālas senatnes, un jo sevišķi mūsu gadsimtā, ir cīņu dunoņas tricināta un liesmu ārdēta varoņu kalve. Mūsu vecākajā un pat vidējā paaudzē ir daudz vīru, kas savā mūžā izcīnījuši trīs karus; un kaut arī maz to vairs dzīvajo vidū, taču viņu slava un nopelni dzīvo joprojām.

Mēs bijām un esam lepni ar saviem strēlnieku pulkiem, kuru leģendārā varonība iegājusi pirmā pasaules kara vēsturē, likdama pamatus mūsu nacionālajam karaspēkam; mēs bijām un esam lepni ar Latvijas atbrīvošanas cīņu varoņiem, kas savai tautai atguva seno brīvību un pasaules kartē ierakstīja neatkarīgās Latvijas vārdu. Un ja savā laikā tūkstoškārt esam pateikušies Dievam par divdesmit laimīgajiem gadiem, ko nesušas mūsu karavīru cīņas, tad nekurnēsim uz Viņu arī šai smago pārbaudījumu un ciešanu posmā, kad visa mūsu tauta atkal mesta varoņkalves ugunīs. Tās rūdījums no jauna spoži parādījās otrajā pasaules karā, kur Latviešu leģiona pulki godam nesa savas valsts krāsas un nostiprināja mūsu lāčplēšu slavu, apliecinādami, ka arī brīvās Latvijas laiks devis savu varoņu audzi.

Bet kā būs tad, kad sāksies pēdējā un izšķirošā cīņa pret Dieva un cilvēces zaimotāju sātanisko varu? Ja pirmajā sarkano okupācijas gadā no mūsu tautas vidus izrauti pāri trīsdesmit tūkstošiem latviešu, un otrā pasaules kara laikā zaudējumi nebūs mazāki, tad sekojošās atkārtotās okupācijas un terrora gadi jau prasījuši simtiem tūkstošu. Vai mums vairs pietiks cīnītāju, kas spēs atvērt Latvijas brīvības vārtus un nosargāt tos? Vai gana būs varoņu, lai atpestītu savu tautu no verdzības, cietumiem un koncentrācijas nometnēm, kas izkaisītas visā plašajā padomijā? Vai diezgan būs roku un spēka, kas atkal atjaunos un uzcels visu tēvzemē izpostīto?

Jā gan, — būs! Un šai cīņā brīvā pasaule mūs vairs nepametīs vienus!

Šo atbildi mēs dzirdam ne vien sevī, bet arī tūkstošiem citās tikai sirdī saklausāmās balsīs. Tās nāk no Komi ledus un sniega, no Sibīrijas tundrām, Uralu pazemes, Karagandas tuksnešiem un Turkmēnijas stepēm; tās skan no Latvijas pilsētām, laukiem un mežiem, tās dzirdam brīvajā Eiropā, Amerikā un citur, kur vien latviešu trimdinieks jūt, ka viņa īstās un mīļākās mājas ir tikai tēvzemē. Un tad mēs vairs nešaubāmies, ka varoņu kalvē rūdītai latviešu tautai netrūks cīnītāju arī rīt, un nākošās paaudzes gadskārtējos Lāčplēšu svētkos godinās savus varonīgos tēvus tāpat, kā mēs to darījām Latvijas brīvības gados un darām to arī šodien, kaut īstenība ir tik neganti skarba.

Šinī numurā lasiet:

■ ES MEKLĒJU PAZUDUŠO DĒLU — Reportiera gaitās Lineburgas tirelī 2. lpp.
■ AUSTRIEŠI PĀRVIETOJAS UN IZMIRST — Ko rāda jaunākā statistika Austrijā . . . . 3. lpp.
■ 11. NOVEMBRĪ — Pāvila Klāna pārdomas par cerībām un reālitātēm 5. lpp.
■ CIEMOS PIE ILONAS LEIMANES — Ģirta Ārvalža vēstule no Parīzes 6. lpp.
■ BUKSTIŅŠ APRAUDĀJIES NEVIETĀ — Kā boļševiki tulko Andreju Upīti krieviski . . . . . . 8. lpp.

ARĪ VIŅI GAIDA TAUTIEŠU ATSAUCĪBU

DAUGAVAS VANAGU UN LATVIEŠU KOMITEJAS DARBS GAUTINGAS TBC SANATORIJĀ VĀCIJĀ

18 km no Minchenes, Garmišas-Partenkirchenas virzienā ir bij. IRO sanatorija Gautinga, kas 1. maijā pārgāja vācu pārvaldē un saimniecībā, tā „atrisinot" tbc slimnieku izvietošanu. IRO nodeva vācu pārvaldē 2 milj. DM bij. garāžu pārbūvei slimnieku dzīvojamās telpās, lai sanatoriju izveidotu par lielāko Rietumvācijā un tur vienkopus koncentrētu visus amerikāņu joslas tbc slimos DP. Pārbūves darbi tuvojas beigām, un uz Gautingu pārvieto Ambergas sanatorijas iemītniekus. Latviešu slimnieku vajadzības kārto un sabiedrisko dzīvi vada Daugavas Vanagu organizācija un latviešu komiteja.

DV Gautingas nodaļas vadītājs bij. leģ. arch. J. Veiss stāsta: Nodaļas līdzšinējais darbs galvenokārt bija veltīts līdzekļu sagādei tās locekļu materiālam atbalstam. Ar DV amerikāņu joslas aprūpes biroja palīdzību to daļēji arī atrisināja. Kopas dalībnieki, kā arī daļa pārējo sanatorijas tautiešu saņem kabatas naudu 5—15 DM mēnesī, kas nozīmē kopēju pabalstu DM 670 mēnesī. DV Gautingas nodaļas saime un pārējie tautieši izsaka dziļu pateicību visiem tautiešiem Eiropā, ASV, Kanadā, Austrālijā uc. zemēs, kas ar ziedojumiem atbalstījuši DV aprūpes biroju, tā nodrošinot gautingiešiem kaut nelielu, bet regulāru atbalstu. Sirsnīga pateicība arī visiem DV organizāciju darbiniekiem, kas kārtojuši šīs palīdzības akcijas. DV Gautingas nod. vadība savukārt raugās, lai tautieši šo atbalstu izlietotu lietderīgi. Pensiju lietas izdevies nokārtot tikai pāris gadījumos, jo piešķir tikai tiem karavīriem, kas var pierādīt, ka slimojuši jau gūstekņu nometnēs, vai saslimuši 6 mēn. laikā pēc atlaišanas no gūsta."

DV Gautingas nod. turpmākā darbība noris visciešākā sadarbībā ar latviešu komiteju sanatorijā, ko vada priekšsēdis A. Endziņš. Pēdējais stāsta: „Viens no steidzamākiem jautājumiem ir mirušo tautiešu kapu uzkopšana Gautingas kapsētās un kapu zīmju uzstādīšana. Pretēji citu tautību kapiem, mūsējo kapu kopiņas nolīdzinātas ar zemi, aizaugušas nezālēm un nezinātājam vispār nav atrodamas. Uz aizpuvušiem koka krustiem, kas pagatavoti no 1,5 cm dēlīšiem, nav ne mirušā vārda, ne citu datu. Gautingas latviešu komitejai un arī DV nav vajadzīgo līdzekļu, kādēļ še sagaidām visu tautiešu un draudžu atbalstu, ziedojot šim mērķim.

Arī 1946. g. Draudzīgā aicinājuma dienā nodibinātā latviešu bibliotēka ilgāku laiku nav saņēmusi grāmatu papildinājumus, kādēļ sanatorijas tautieši paši ik mēnesi no savas kabatas naudas atlicināja 50 fen. jaunu grāmatu iegādei. Še viegli varētu līdzēt grāmatu apgādi un izdevēji, un ikviens grāmatu ziedojums tiks saņemts ar visdziļāko pateicību. Tāpat gautingieši ļoti priecātos, ja izdotos dabūt latviešu skaņu plates, lai ar sanatorijas iekšējā radio tīkla palīdzību slimnieku istabās varētu dzirdēt latvisku dziesmu un mūziku.

Nākotnē ļoti smags būs drēbju, veļas un apavu sagādes jautājums, jo IRO izsniegtie ne vienmēr bijuši augumiem piemēroti un arī jau nolietojušies. Vācu pārvalde par šīm lietām, šķiet, neinteresēsies. Arī amerikāņu baznīcu organizāciju savāktās drēbes un apavi ne vienmēr ir lietojamā stāvoklī. Tā šoruden Pasaules baznīcu apvienība Gautingas sanatorijas luterāņiem un pareizticīgiem piesūtīja 40 maisu ar drēbēm un apaviem. Taču 70 proc. satura bija pilnīgi nelietojami. Apavu lielā daļa bija bez pazolēm, ar koka zolēm, vai arī nevienādi pāri; 3 maisi dažādu drēbju atgriezumu, 4 maisi vīriešu vestu, 4 maisi bērnu rotaļlietu, 1 maiss ar dažādām salmu un papīra cepurēm utt. Tā arī labi domātā ziedojumu akcija nav sasniegusi savu mērķi, tika izdoti prāvi līdzekļi šo mantu transportam.

Arī medikamentu jautājums ne vienmēr laimīgi izkārtots, tā ka reizēm aptrūkst streptomicīna, solvotebena uc. dārgāku patentlīdzekļu. Dažām citām tautībām, piem., žīdiem, tas ir citādi. Viņu organizācijas rūpējas, lai slimajiem medikamentu netrūktu, ierīkojot pie savas komitejas uzglabāšanas un sadalīšanas punktu. Mums tāds iestādījums var būt tikai nākotnes sapnis, ko nevar īstenot bez visu trimdas organizāciju un tautiešu piedalīšanās.

Latviešu komiteja Gautingas sanatorijā visu slimnieku vārdā izsaka sirsnīgu pateicību saviem labvēļiem par līdz šim sniegto atbalstu, it sevišķi māc. A. Čopam un viņa draudzei Toronto, Kanadā, māc. K. Ozoliņam un Norfolkas draudzei Ohaijo, Lankasteras latviešu draudzei Pensilvēnijā un Karakasas latviešu dāmu komitejai Venecuēlā. Ceram, ka arī Ziemsvētku devīgas rokas un sirdis neaizmirsīs Gautingas latviešus viņu bēdās un smagajā slimībā."

Daugavas Vanagu Gautingas nodaļai domātā sarakste un sūtījumi adresējami, uz priekšn. arch. Jēkaba Veisa vārda, bet Latviešu komitejai uz priekšsēža A. Endziņa vārda, (13b) Gauting b. München, Sanatorium A-I, Zim. 23, Germany, US Zone.

Arvīds Bočkis

Pie tautiešiem katoliskajā Dillingenā

Mazā Dillingenas pilsētiņa pie Donavas ar 13.000 iedzīvotājiem, 7 baznīcām, klosteri un katoļu augstskolu, kas pieder pie katoliskās Bavārijas ievērojamām pilsētām, labi atminā arī prāvam skaitam latviešu trimdinieku. Pilsētas abās bijušās jātnieku kazarmās pēc pēdējā kara mitinājās daudz dažādu tautību bēgļu. 1949. g. oktobrī Ludviga kazarmās novietoja ap 1000 likvidētās Fišbachas un Valkas DP nometnes iemītnieku, kuriem vēlāk pievienoja vēl daļu Vircburgas un Memingenas dažādu tautību DP. Likvidējot Kleinkecas nometni, turienes latviešus pārsūtīja uz otru Dillingenas nometni Luitpolda kazarmās. Tā kā daļa Kleinkecas Ausmas nometnes latviešu tur bija pārcelti no Dillingenai tuvās Lauingenas, tad daļa tautiešu vēlāk atkal nonāca viņiem jau pazīstamā vietā. Līdz pag. gada novembrim, kad abas Dillingenas nometnes likvidēja, tām cauri gājuši arī ap 1500 latviešu. Tur arī līdz 1946. g. iznāca V. Baltkāja izdotais laikraksts Latviešu Vēstnesis.

Tagad Dillingenas Luitpolda kazarmas pilnīgi atjaunotas, stalļi pārbūvēti par noliktavām, visās telpās iekārtota centrālā apkure, un aiz bijušās nometnes uzcelta četru stāvu blokēka virsnieku ģimenēm, jo Dillingenā gaida ierodamies amerikāņu karaspēku. Ludviga kazarmās pašreiz dzīvo vācu saimniecībā iekļauti 16 tautību bēgļi no dažādiem izvietošanas centriem, visvairāk no Augsburgas. Nometni gan bija paredzēts likvidēt jau ar 1. septembri, bet iespējams, ka tā pastāvēs vēl visu ziemu. Iedzīvotājus, kas dzīvoja bij. stallos, pārcels uz vācu bēgļiem paredzēto bloku.

Nometnē pašreiz dzīvo 76 latvieši, bet 10 jau agrāk izceļojuši. Pastāv vēlēta latviešu komiteja ar priekšsēdi K. Burģeli no bij. Fišbachas nometnes, Daugavas Vanagu nodaļu vada agrākais Valkas iemītnieks P. Grīviņš. Lai gan latvieši ir tikai ceturtā lielākā tautību grupa, arī nometnes padomes priekšsēdis ir K. Burģelis. Nometnē dzīvo arī bij. Fišbachas nometnes komitejas priekšsēža vietn. P. Dīslers, brīvmāksliniece V. Lapše uc. Pastāv latviešu dubultkvartets, dažādu tautību jaukts koris; YMCA, ko vada liels latviešu draugs ukraiņu prof. Maskaļenko, ierīkojusi plašu lasītavu un kārtēji rīko kino izrādes. Reizi mēnesī notiek latviešu dievkalpojumi, ko vada prāv. V. Sanders no Vircburgas. Salīdzinot ar Valkas nometni, kur pašreiz tikpat liels latviešu skaits, Dillingenas tautieši ir ļoti aktīvi pašdarbībā un var noderēt par paraugu pat lielākām nometnēm. Gandrīz visi latvieši iztiek ar iestāžu kārtējo pabalstu, un tikai viens tautietis strādā pie vāciešiem uz būvēm. Nometnes iemītnieki, kas gandrīz bez izņēmuma jau gājuši cauri dažādiem izceļošanas centriem, tomēr nav atmetuši cerības un joprojām visiem spēkiem cenšas izkārtot savu tālāko emigrāciju.

H. Tillers

Lūgums skolu darbiniekiem Vācijā

Lai apzinātu Vācijā paliekošos skolu darbiniekus, LCKV izglītības nozare laipni lūdz pamatskolu un vidusskolu skolotājus un skolotājas, kā arī inspektorus, kam nav izredzes izceļot, iesūtīt nozarei tādas ziņas par sevi: vārds un uzvārds; dzimšanas dati; izglītība resp. kad un kur iegūtas skolotāja tiesības; kur un cik ilgi par skolotāju darbojies Latvijā; kad un kur darbojies par skolotāju trimdā; tagadējā adrese (pēc tam lūdz ziņot arī adreses maiņas). Ziņas jāadresē prof. H. Lācim, Lager Ohmstede, 13—8, Oldenburg i. Oldbg.

Labs paraugs kultūras rosmei

Lielākai latviešu trimdinieku daļai aizceļojot, Vācijā apsīkusi arī kultūras pašdarbība. Maz dzirdam par sarīkotiem koncertiem, teātra izrādēm, rakstnieku vakariem utt. Protams, daudzu nometņu vairs nav, bet dajā atlikušo latviešu skaits sarucis tik mazs, ka kultūras rosme tajās nav iespējama. Taču vēl joprojām ir nometnes, kur neapsīkst ražīgs un intensīvs darbs latviskā gara kopšanā. Lai atceramies bij. Eversburgas invalīdu pārskološanas centra dubultkvartetu, tur iestudēto M. Zīverta Varu uc.

Arī Augustdorfas nometnes DV nodaļa, rīkojot savu 7. biedru vakaru, pierādīja, ka ar izdomu un neatlaidību var sagatavot interesantu priekšnesumu virkni, radot nometnes pelēcībā patīkamu pārmaiņu. Vakaru ievadīja latviešu skaņu plašu mūzika un deklamācijas. Klausītāji dzirdēja J. Mediņa Āriju, E. Dārziņa Melancholisko valsi un 5 Reitera koŗa iedziedātas dziesmas. R. Blaumaņa uc. autoru dzejoļus un humoreskas deklamēja R. Auza. Vakara tālākā norisē DV nodaļas teātra draugi rež. J. Zariņa vadībā uzveda R. Blaumaņa viencēlienu Pēc pirmā mītiņa, piedaloties E. Hāznerei, A. Priedītei, A. Burkevicam un A. Šternbergam. Atzinība un pateicība režisoram, kas, izceļošanas procesā esot, bija atradis iespēju ziedot tik daudz pūļu un laika, lai Augustdorfas teātra mīļotājiem palīdzētu izrādes sagatavošanā. Izrāde ritēja raiti, gūstot skatītāju nedalītu atzinību un atsaucību. Sarīkojuma apmeklētāji — to bija ap 140 — šķīrās apmierināti un priecīgi par latviskā gara paspārnē pavadītām stundām.

Pas.

Vai dzīve Insulā slikta?

Nesaprotamu iemeslu dēļ latviešu vidū palaistas dažādas baumas par veco ļaužu mītni Insulu Berchtesgadenā ar tendenci — nostādīt turienes apstākļus sliktā gaismā. Šo jautājumu nesenajā latviešu mācītāju konferencē Eslingenā aizskāra LWF pārstāvis māc. I. Biks. Pret šīm baumām enerģiski nostājās Insulas mācītājs A. Voitkus sen., kas tur jau 10 mēnešu sniedz mūsu tautiešiem garīgo aprūpi un apstākļus labi pazīst. Gan novērots, ka daļa Insulas iemītnieku — veco ļaužu kļūst sevišķi nervozi fēna laikā, kā tas novērojams pie daudziem cilvēkiem fēna apgabalos. Citādi mūsu vecie ļaudis mītnē ir paēduši, apkopti un aprūpēti, un tiem trūkst tas pats, kas mums visiem — dzimtenes Latvijas. Savā darbības laikā Insulā māc. A. Voitkus tur apbedījis 12 mūžībā aizgājušos, kas visi jau bija sasnieguši „bībeles vecumu", 70—93 gadi, un no kuriem lielākā daļa cietuši tur atvesti ar chroniskām un nedziedināmām kaitēm. „Insula", uzsvēra māc. A. Voitkus, „ir sala šī vārda īstā nozīmē, — un tur mūsu tautieši var mierīgi vadīt savas vecuma dienas."

A. L.

Vienveida piemiņas zīmes latviešu kapiem

Latvijas Sarkanā krusta kapavīru kapu komiteja, sazinā ar ev. lut. baznīcas virsvaldi, jau pirms dažiem gadiem izstrādāja vienveida latviešu kapa zīmju metu, kāds redzams augšējā attēlā (krustotie šķēpi paredzēti vienīgi bij. karavīriem). Pēc šī meta Vācijā jau uzlikts pāri par 200 kapa zīmju. Lai sekmētu vienveida piemiņas zīmju izgatavošanu visās zemēs, Ārējās informācijas fonds pēc pieprasījuma sniegs izstrādātas piemiņas zīmes metu ar izmēriem, kas vajadzīgi tās pagatavošanai. Pieprasījumi adresējami: Ārējās informācijas fondam, (21a) Augustdorf b. Detmold, Lager, Bl. 9—4.

SEVERĪNS DŪMS

Es meklēju pazudušo dēlu (1)

„BALTISKA" VĒSTULE NO ZIEMEĻVĀCIJAS

Viņš esot atgriezies — kāds, ko māte apraudājusi sešus gadus.

To uzzinājis, es devos ceļā. Cauri visai Vācijai, pa nakts melnumu, kratīdamies piepīpētā vagonā, ne aci aizvērt nespēdams. Un domāju — ko visu gan pārcietis viņš — tas, kas pārnācis.

Beidzot biju mazā lauku stacijā, Lineburgas purvāja malā, un drīz jau soļoju pa smilšainu ceļu. Un tā kā šī ir vēstule, tad tajā atļauts arī uzrunāt un vaicāt: vai Jūs, kas dzirdat savus papēžus uz Ņujorkas un Bostonas asfalta, vai zināt vēl, kā tad ir, kad kājas grimst smiltīs? Teiksim, Kauguru kāpās vai Vecāķu priedēs? Uz mata tā ir te, šai Lineburgas pusē: mežs un vēlu viršu ziedēšana, grīslis, smilgas un retas mājas gar ceļa malām. Un cituviet kastaņu paukšķi, un gludi un spoži brūni bumbuļi uz tekas kopā ar nobirušām ozolu zīlēm un govju plāceņiem taisni tavā ceļā. Un rudens ar spirgtu, spēcīgu vēju, siena kaudzes pie šķūņiem, dūmu smaka un plašs, liela vēriena saulriets ar sarkaniem mākoņiem, pret kuriem paceļas zosu klaigas — spalgas, mazliet griezīgas un ļoti pazīstamas. Un kaut gan nav moderni ilgoties pēc mājām, tomēr izlaužas tāda kā nopūta: ak, jā, tā taču bija Zemgalē, skolas laikā, klīstera nedēļā oktobrī — atceraties? Varbūt tā citu reizi un citā vietā nopūtās viņš, ko tagad meklēju — pazudušais dēls. Viņš, kam nebija ne moderni, ne nemoderni ilgoties pēc pamestajām mājām.

Nē, viņš izgājis, jūs nevarat viņu sastapt. Pazudušais dēls ir gan atgriezies, tas tiesa, bet pašlaik devies darbu meklēt. Pienāciet rīt, parīt. Ap šo pašu laiku. Sveiki!

Tas nedrīkst satriekt. Nekas nekrīt no gaisa, arī šī tikšanās nē. Es viņu redzu spīvu, daudz cietušu, bet nesalauztu, apgarotu un drusku lepnu: redziet, es tomēr izturēju! Es taču biju tur, aiz dzelzs priekškara, pašā Latvijā! Un šovasar vēl!

Tāds cilvēks jāmācās gaidīt. Un nesatriekts es dodos atpakaļ.

Bet zeme ir maza un pilna nejaušību. „Vai meklējat kādu?" pēkšņi vaicā sievietes balss. Un kad esam izrunājuši dažus vārdus, sirmā kundze sasit plaukstas: „Sie sind ein Balte! Nein, Gott im Himmel!"

Ciemā ir 11 māju, un katrā otrajā dzīvo kāds Baltijas vācietis, gandrīz visi radi un labi paziņas no veciem laikiem. Liktenis grib, ka viņi šai svētdienas pēcpusdienā visi pēc kārtas nāk pastaigāties pa ciemu — ko citu gan lai dara tik pamestā stūrī, kur darba nav un dzīvi palīdz vilkt „štempeļu nauda"? Un tā es kļūstu par „unser Balte", ap kuŗu sapulcējas bijušo laiku ļaudis. Un drīz sēžu pie kafijas galda, kas klāts pēc Rīgas ierašām, un tūliņ pēc tam pie pusdienu galda, kuŗa devīze ir „sirds — kurzemnieka gods". Erkšķogu ievārījums un zaļais siers un biezpiens. Kāpostu lapās tīta gaļa un augļu vira ar klimpām. Un sarunas. Sarunu plūdi līdz otrajam kafijas laikam. Ko mēs par šo savu bijušo vēstures līdzgaitnieku zinām? Tikai to, ka viņiem iznāk Baltische Briefe un Baltische Rundschau, ka viņiem ir sava Baltendeutsche Landmannschaft. Tas viss.

Bet mazās tautas ir sīkstas. Arī šī, kas ar vieglu pārākumu balsī par Hanoveras un Šlezvigas iedzīvotājiem saka: „Ko nu tie — vācieši... Tie nav tādi, kā mēs — baltieši!" —

Viņi turas kopā vairāk nekā mēs, latvieši, un šai pašā ciemā rads atvilcis radu. Rīdzinieki un liepājnieki atcerēsies ķīmiķi Dr. Šrēderu, kas darbojās Koronas ādu fabrikā. Jelgavnieki atcerēsies Cinovska aptieku Mātera ielā; viņa radiniece Christofsona kundze latviski šodien runā tik pat labi, kā repatriācijas laikā priekš 12 gadiem. Kas bijuši Lietuvā, tie atcerēsies muižkungu Neilandu — arī tagad vēl ar binokli uz krūtīm, pīpi zobos un radikāliem uzskatiem par krieviem un amerikāņiem. Un kam bijusi darīšana ar Rīgas ostu un floti, tie zinās kapteini Cērpu, kas reiz tricināja balsi uz ledlauža Kr. Valdemārs klāja. Viņa kundze ir šīs mājas māte.

„Vēl drusku kafijas?" viņa saka un tūliņ ielej. „Jā, pasaule ir liela un tomēr maza. Jūs dodaties uz Ameriku? Ak, esmu piecas reizes pavadījusi savu vīru uz Jauno pasauli, gan Lithuania, gan Russia klājā, un pazīstu visu Eiropu. Un mūsu pēdējais brauciens bija ar Kr. Valdemāru uz Zviedriju, kad prezidents Zemgals apmeklēja Gustava V vizītei."

Viņas stāstā pēkšņi pavīd karaliskā zāle — ir pieņemšana zviedru galmā un mūsu prezidents ir centrālā figūra. Un kad ceremonija kļūst sevišķi sarežģīta, prezidents uz sekundi ap... un pamet jautājošu mirkli ap... Bet nenotiek nekāds „faux pas" — aiz viņa muguras stāv grāfs un flo... admirālis Kaizerlings un iebada prezidentam savu glābēja īkšķi mugurā ir bijis jāpasper tikai solis uz priekšu.

Jā, pasaule ir liela un maza, un l... ir gari un īsi, bet paši mēs esam kas bijuši, — abās pusēs. Un to... vairs ne tādi.

Saule rotājas kastaņas lapās aiz... ga, un sarunas mūs pārved mājās, mēs esam Rīgā, Liepājā, Jelgavā, sās tajās vietās, no kurām tagad griezies viņš, — pazudušais dēls, rīt es viņu redzēšu...

(Nākošais raksts sekos)

Lielbritānijas ziņas

Dievkalpojumi

Dievkalpojums Londonā, prāv. E. Berg... Peters Church, Eaton Sq., S. W. 1 ... Sloan Sq. apakšz. stac.), valsts svētku d... kalp., 18. nov. pl. 13; dziesmu lapiņas.

Ziemeļanglijas-Bradfordas draudze, māc. ... Ābolinš, Bradfordā, Lukas bazn., valsts ... ku dievkalp., 17. nov. pl. 17. — Donkas... Parish Church, valsts svētku dievkalp... dievgaldu, 18. nov. pl. 16; pēc dievkalpo... svētku akts baznīcas zālē.

Mančesteras draudze, māc. P. Namga... Stoke-on-Trent, Hartshill Parish Church, ... nov. dievkalpojums nenotiks. — Alsa... Excalibur ģimeņu nometnē, 18. nov. p... pēc tam svinīgs akts. — Ročdalē, Sv. L... bazn. zālē, 18. nov. pl. 17; pēc tam ... nīgs akts. — Mančesterā, Sv. Annas b... mirušo piemiņas dievkalp., 25. nov. pl. ... pēc tam draudzes vakars.

Austrumanglijas draudze, māc. A. D... tis, Corby, Skotu bazn., valsts svētku ... kalp., 17. nov. pl. 19. — Derby, St. ... mas bazn. (Dear Tree Rd., trolejb. 31.), ... svētku dievkalp., 18. nov. pl. 16; ... priekšnesumi.

Vidusanglijas draudze, māc. Sarkanb... Koventrijā, Holy Trinity bazn., valsts s... dievkalp., 17. nov. pl. 16. — Birmingh... Latviešu kluba zālē, valsts svētku diev... 17. nov. pl. 19. — Lesterā, Holy Trinity b... valsts svētku dievkalp., 18. nov. pl. ... spred. Iekšmisijas māc. B. Fedders; dz... lapiņas.

Līdsas draudze, māc. E. Bergmanis, Hu... filldā, St. Peters Parish Church, valsts s... dievkalp., 17. nov. pl. 17; dziesmu lap... pēc dievkalpojuma valsts svētku akts ar ... rātu — Parochial Hall, Springwood St... Līdsā, Emanuel Church, valsts svētku ... kalp., 18. nov. pl. 16; dziesmu lapiņas; ... dievkalpojuma valsts svētku akts Blen... skolā ar referātu, priekšnesumiem un ... pīgu tējas galdu.

Skotijas draudze, māc. J. Sapiets, Kar... St. Cuthberts bazn., valsts svētku diev... 17. nov. pl. 17. — Edinburgā, Lochend b... svētku dievkalp., 18. nov. pl. 15; Asse... Hall Leith telpās (autobuss Nr. 5 no b... valsts svētku akts un koncerts, pl. 17,3...

Londonas latviešu draudze, māc. R. ... keņbergs, Bedfordā, St. Peters Street ... vian bazn., 11. nov. pl. 16; pēc dievk... juma sanāksme un tēja. — Londonā, P... stantu bazn., Soho Sq. 9, valsts svētku ... kalp., 18. nov. pl. 14. — Oksfordā, New ... baptistu bazn., 18. nov. pl. 16,30. — Kri... Inta Odile Vasariņa; miruši: Jānis Kra... (56 g. v.) Londonā un Eduards Laiver... (56 g. v.) Sloughā.

Katoļu dievkalpojumi, Koventrijā, St. ... burg bazn., valsts svētku dievkalp., 18. ... pl. 12,15, prāv. J. Savickis. — Londonā ... Peter un Eduard R. kat. bazn., 43, Palace... (Viktorijas stac. tuvumā), valsts svētku ... kalp., 18. nov. pl. 12, prāv. St. Mozga.

Citi sarīkojumi

Valsts svētku akts Londonā, Vestmi... katedrāles aulā (pie Viktorijas stac.), 18. ... pl. 16; sūtņa K. Zariņa runa un konc... aktu rīko Latvijas sūtniecība.

DVF Edinburgas nod. un Skotijas ev. ... draudze, valsts svētku atceres akts ar ... certu Leith Assembly Hall telpās (tram... un 14 no pilsētas centra), 18 nov. pl. ... pēc tam tējas galds.

DVF Stoke-on-Trent nod., Alsagera ho... A. Galiņa drāma Drupas, 18. nov. pl. 1... eja 1/6, bērniem 6d.

DVF Halifaksas nod., valsts svētku a... Constitutional Club telpās, Gibbet Str. ... nov. pl. 15; pēc tam vakarēšana ar ... galdu; dalības maksa 3/6.

DVF Česterfīldas nod., valsts svētku a... Holy Trinity Institut zālē, Newbold Rd. ... nov. pl. 18; A. Prāma referāts un p... nesumi, pēc tam saviesīgs vakars.

Ročdales sporta kopa Vidzeme, deju g... Brālītis un māsiņa gada svētki, St. ... Ambulance Hall, Summer Str., 10. nov. p... priekšnesumi un deja.

DVF Siguldas nod., Birminghamā, Mā... vakars, St. Giles institūta telpās, Green ... Small Heath, 10. nov. pl. 18; deja, atsp... nājumi, loterija; ieeja dāmām 2/— un ... giem 3/—.

St. Albans latviešu Mārtiņa vakars, ... mītnē, 12, Worley Rd., (pretī Mid ... slimn.), 10. nov. pl. 18; kopīgs azaid... deja: ieeja 5/—.

Līdsas LSK, kluba 2. gada dienas sav... vakars, Roundhay Parochial Hall telpās, ... roy Drive, 10. nov. pl. 19; ieeja 4/—.

Kāpēc Austrālijā latvieši būvē savas mājas

Nezinātājam sveša problēma tālā pasaules malā

VĒSTULE LATVIJAI PAR ADELAIDES LATVIEŠU NAMSAIMNIEKIEM UN ZEMES GABALU IPAŠNIEKIEM

Eslingenā bija latviešu namsaimnieku biedrība, bet nebija namsaimnieku. Adelaidē ir latviešu mājas un to īpašnieki, bet nav šādas biedrības. Rakstā Latvijas 53. n-rā P. Purkalītis pat vaicā, kur esot Adelaides latvieši paši? — Nesabiedriskumam iemeslā naudas pelnīšana, dzīves baudīšana un kūtrums. Arī es nepazīstu vairāk nekā vienu ģimeni no simta, kam vēl nav mājas, zemes gabala vai vismaz nodoma tādu iegādāties.

Bet ko mums darīt? Atbraukuši esam, bērni skolā jāsūta, bet kur palikt, kur dzīvot? Atkal gadiem ilgi nīkt nometnē, barakās, pie kopkatla? Ka dzīvokli nav iespējams dabūt, par to pārliecinājāmies jau pirmajos mēnešos, jo īres dzīvokļu šai zemē vispār nav. Nebija pat neviena, kam padomu prasīt, jo bijām pirmais ģimeņu transports, ko nosūtīja uz Adelaidi. Te bija gan nedaudzi vieninieki un bezbērnu pāri, bet tiem pajumte nebija nekāda problēma.

Pazīstu ģimeni, kurā trīs mazi bērni, divi no tiem skolā, viens zīdainis. Māte ārpus mājas strādāt nevar, bet atradusi iespēju pelnīt, gatavojot skaistus ādas izstrādājumus. Iemācījusi šo darbu arī vīram, kas pēc darba fabrikā vismaz otrtik stundu nostrādā vēl mājās — arī sestdienās un svētdienās, bez liekas atpūtas. Tāpat cīnās cita latviešu ģimene — vīrs jau vairāk nekā gadu strādā pastāvīgi divās darba vietās — abās fizisku darbu, bet vienā priekšpusdienas, otrā pēcpusdienas maiņā, — jo māja jāpērk, un dēls iet kolledžā, meita pamatskolā. Kādai citai ģimenei 4 bērni, viens mācās kolledžā, divi pamatskolā, bet mājās vecmāmiņa un vectētiņš uzrauga jaunāko atvasīti. Vīrs strādā vienā darba vietā 8 stundas, otrā 5, trešajā atlikušo laiku, tā ka atpūtai paliek tikai 4—6 nakts stundas. Sieva savā darba vietā bez parastajām 8 stundām veic arī virsstundas. Drusku vieglāk klājas ģimenēm ar trīs pelnītājiem. Tad strādā vīrs, sieva, 20 g. v. dēls, un tikai viens dēls apmeklē vidusskolu, bet arī tas rītos no pl. 4 līdz 6 palīdz piena vedējam iznēsāt pienu. Bez mājas viņi nopirkuši arī automobili.

Vēl smagāku cīņu izcīna un vēl lielāku darbu dara tautieši, kas savas mājas būvē paši, bet to var tikai tie, kam ir būvēšanas laikā kur palikt. Esmu redzējusi 5 šādas mājas gada laikā „izaugam" līdz jumtam, visas tikai paša cēlāja divu roku būvētas. Vīrs no rīta, pirms došanās darbā, samaisīja cementa javu, sieva iepildīja formās, izņēma iepriekšējā dienā taisītos ķieģeļus un aplaistīja agrākos. Izvadījusi zēnu uz skolu, devās iesniegt iestādēm materiālu pieprasījumus, izkaulēt cementa atļaujas un pasūtināt vai pārvest citus būvmateriālus. Pusdienas pārtraukuma laikā vīrs uz velosipēda atskrēja mājās samaisīt jaunu javu, lai neviena stunda nepaietu neizmantota. Vasaras vakaros vīrs mūrēja rindu pēc rindas, bet sieva steidzās ar divriteni uz nakts maiņu metallfabrikā. Bez palīgiem un bez aizdevumiem dažu mēnešu laikā viena telpa jau zem jumta un iekārtota. Kas par to, ka kāda veca māmiņa, redzot šo pusgatavo māju, žēlsirdīgi nopūtās: „Ak, nabaga cilvēki, kādā tiem istabā jādzīvo!" Bet pēc nepilna gada māja uzcelta. Tāpat būvējās arī otra ģimene, kurai trīs bērni, no tiem divi skolnieki, bet trešais zīdainis. Tomēr arī šī māte vēl atrada laiku un spēku peļņai — šuva sieviešu apģērbus, lai ātrāk tiktu savā pajumtē, kas šeit ir visas labklājības pamatā. Kāds jauns, enerģisks latvietis atbrauca uz Adelaidi viens pats, atstādams sievu, trīs bērnus, māti, māsu un vecmāmiņu ģimeņu nometnē 1000 jūdžu tālumā, un 4 mēnešu laikā, strādādams arī kārtējo darbu kādā amatniecības uzņēmumā, uzcēla pagaidu māju uz sava zemes gabala. Sieva, māte un māsa strādāja nometnē un uzraudzīja bērnus un slimo vecmāmiņu.

Šādu darba rūķu Adelaidē ir daudz.

Un tomēr šie namsaimnieki var izrauties no savas ikdienības un piedalīties Adelaides latviešu biedrību dzīvē, svētdienas skolā, dziedāt korī, spēlēt teātri, apmeklēt sarīkojumus, iet baznīcā utt. Pārējie — Dievs ar viņiem! Kas jau nedara, tas nedara nekā.

Lonija Kukura

Divi Jāņi Baloži

1919. gada pirmajā pusē pulkveža Jāņa Baloža brigādes štābā dienēja telegrafists Jānis Balodis (sk. uzņēmumu). Pēc brīvības cīņām šis „mazais Jānis" iestājās galvenajā telegrafā, Rīgā, kur nostrādāja vairāk par 20 g. 1944. g. viņu evakuēja uz Vāciju, un no šejienes 1949. g. tas izceļoja uz Ameriku, kur nesen mira. Liktenis vēlējis mazā Jāņa trūdiem atdusēties brīvajā pasaulē, kamēr par 1940. g. deportētā ģenerāļa Jāņa Baloža gaitām un pēdējās atdusas vietu nav zināms nekas. Un tā tas ir ar daudziem lāčplēšiem un Latvijas brīvības cīnītājiem.

Simtkārtīga miljonāre nomirst badā, bet nabaga cirka meitene sveŗ 555 mārciņas

Kur tad tas tā? — Nu, protams, Amerikā! Un še tā nav ne sensācija, ne neparasts gadījums, arī ne skopums. Šinī zemē daudz bagātu un skaistu sieviešu, kas eiropiešu uztverē varētu pavadīt laimīgas dienas zemes virsū, nomirst bada nāvē, bez kā par to rakstītu avīzēs vai pievērstu tam kādu uzmanību. Tas taču pieder pie šīs zemes dzīves veida, un neviens par šīm aizgājējām skaistulēm neraud un neinteresējas. Vienīgi radinieki nekavējas pieteikt advokātam savas mantojuma tiesības. Taču viņas mirst kā varones, ar smaidu uz lūpām un apziņā, ka sekojušas amerikāņu dzīves veidam. Un ja arī viņas nav sasniegušas pilnību, tad tomēr mirst laimīgā pārliecībā, ka bijušas tikai par purna tiesu no pilnības ideāla.

Par Marionu Peku Mailsu no Detroitas laikraksti raksta tikai tādēļ, ka viņa bijusi simtkārtīga miljonāre un skaistākā Amerikas sieviete. Mariona mantoja no sava tēva — tirgotāja un baņķieŗa 100 milj. dolaru. Viņa bija ļoti skaista, slaidu augumu (5 pēdas un 7 collas!). Viņas skaistajā savrupmājā Detroitas vasarnīcu rajonā tā apdzīvoja 31 grezni iekārtotu istabu. No mantotiem 100 miljoniem viņa varētu ļoti jauki dzīvot, bet viņa bija dziļi nelaimīga, nevarēdama reducēt sava ķermeņa svaru uz nodomātām 125 mārciņām. Kad viņa jau bija tikusi līdz 130 mārciņām, bet organisms strauji tuvojās sabrukumam un ārsti konstatēja katastrofālu sarkano asins ķermenīšu skaita mazināšanos, viņa apskaidrota izsaucās: „Tagad vai nekad!" Vēl tikai mazliet jāpiespiežas, lai sasniegtu ideālo slaido līniju un minimālā svara rekordu... Un viņa pārgāja tikai uz melnu kafiju un atteicās pat no tā sauktās zīdaiņa barības. Tas bija š. g. maijā.

Bet tas arī bija liktenīgi. Labākie ārsti viņu brīdināja, bet tas nelīdzēja. Nelīdzēja arī 58 dienu pavadīšana skābekļa teltī. Viņa palika tik vāja, ka nespēja vairs pacelt roku un runāja tikai ar lielām grūtībām. Tā mirstot viņa bija ne vien sasniegusi savu mērķi, bet to pat pārsniegusi par veselām 5 mārciņām. Miršanas stundā tās svars bija nokrities uz 120 mārciņām... Marionai paliek dēls Batlers, kas studē kādā Floridas koledžā un pārņems savas mātes — slaidās līnijas upura — atstātos miljonus.

Bet tagad par kādu citu, daudz laimīgāku lēdiju, kas reducējusi savu svaru no 555 uz 154 mārc., bet tomēr palikusi dzīva un apprecējusies. Tā gan nav miljonāre, bet 50 g. vecā „cirka meitene", kas par naudu rādīja apmeklētājiem savu kuplā ķermeņa apmērus. Tā ir Dollija Dimplese, tagad jau Geijera kundze. Lai nokristos svarā, viņa gan pilnīgi neatteicās no ēšanas, kā Mariona, bet ļoti mēreni patērēja gaļu, saknes, augļus un auzu pārslas. Viņas kaloriju norma bija ne vairāk kā 800 dienā. Kad viņa jutās ļoti izsalkusi, tā smēķēja cigaretes

Dollija pavadījusi uz skatuves dēļiem 23 gadus, gan Viskonsinas, Minesotas, gan Dakotas cirkos. Viņai bijušas vairākas sirdslēkmes, un 5 sirds speciālisti jau paredzējuši nāvi. Pag. gada maijā viņa aizbrauca uz Floridu un sāka ievērot diētu, tā zaudējot no sava svara 401 mārciņu. Arī tas ir rekords. Pirms pāris mēnešiem ārsti atkal pārbaudīja viņas veselību un atrada, ka asinsspiediens pazeminājies un sirdstrieka vairs nedraud. Tagad viņa jau atļaujas uzņemt 1500 kal. dienā, gluži kā dīpīši nometņu laikos, un mēnesī nav pieņēmusies svarā ne par mārciņu. „Es jūtos lieliski, kā no jauna piedzimusi," viņa saka. „Tā lieta ir pavisam vienkārša. To var panākt katrs, kam ir griba..."

Bet te, lūk, ir starpība, — griba bija kā miljonārei Marionai, tā cirka māksliniecei Dollijai, tikai pirmā neapmierinājās ar 130 mārc. vien, bet gribēja sasniegt 125 mārc. un — nomira. Cirka māksliniecei bija labāka veselība un mazākas prasības. Viņa apstājās pie 154 mārc. un — apprecējās.

Andrejs Leiše

Minesotā, oktobrī.

TAUTIEŠI!

Šķiroties no Vācijas, nepārraujiet saites ar Eiropu.

Vēl Vācijā esot, neaizmirstiet pasūtināt **LATVIJU** tālākai trimdai.

LATVIJAS abonēšanas maksa: mēnesī pa parasto pastu uz visām zemēm ārpus Vācijas DM 4,50; pa gaisa pastu uz ASV un Kanadu — DM 8,50, uz Austrāliju — DM 9,50.

Laikraksts LATVIJA

Austrieši „pārvietojas" uz rietumiem un izmirst

Latviešu studenti uz apsūdzēto sola

Vēstule Latvijai no Austrijas

Šā gada 1. jūnijā Austrijā notika vispārēja ļaužu skaitīšana, kas devusi interesantu ieskatu Austrijas iedzīvotāju kustībā pēc pēdējo gadu politiskiem, saimnieciskiem uc. notikumiem. Ievērojamākais atklājums ir, ka austrumu novadi (Burgenlande, Vīne un Lejasaustrija) savu kādreizējo skaitlisko prioritāti zaudējuši. 1934. g. šajos novados dzīvoja 54,5 proc. visas Austrijas iedzīvotāju. Turpretī tagad austriešu lielais vairums aizvirzījies uz rietumiem, un tā Augšaustrija, Štīrija, Karintija, Zalcburga, Tirole un Forarlberga dod 52,5 proc. kopējā iedzīvotāju skaita.

Pavisam Austrijā 6.918.959 iedzīvotāji, ti. 158.726 vairāk nekā 1934. g. Par spīti lielajam bēgļu ieplūdumam, iedzīvotāju skaits pieaudzis tikai par 2,3 proc. Vīnē tas pat samazinājies par 15,6 proc., un patlaban tur dzīvo 1.760.800 personu — apmēram tikpat, cik pirms 50 gadiem. Pārējās Austrijas pilsētas uzrāda prāvus pieaugumus, pat pāri 60 proc. Lielākā pilsēta pēc Vīnes ir Graca ar 226.271, tad Linca — 185.117 un Zalcburga ar 100.096 iedzīvotājiem. Caurmēra apdzīvotība Austrijā ir 82,5 personas uz 1 kv. km. Visbiežāk apdzīvotie novadi ir Burgenlande ar 92,5, seko Vīne un apkārtne, bet trešā vietā Forarlberga ar 74,5 iedzīvotājiem.

Šī ļaužu skaitīšana atklāj ne vien to, ka Austrija „atkāpjas" rietumu virzienā, bet rāda arī, ka tās iedzīvotāju skaits 17 gados — ko gan izskaidro ar kaŗa zaudējumiem — samazinājies, jo tos pāris procentu pieauguma, ko uzrāda skaitīšanas iznākums, devuši Austrijā patvērušies bēgļi. Nopietnākas pārdomas un bažas sagādā arī dzimtsarakstu nodaļu mēnešu pārskati. Tā šogad jūlijā jaundzimušo skaits Vīnē ir 925, kamēr miruši 1894. Līdzīgu ainu rāda kā iepriekšējie, tā jaunākie mēneši, pie kam pārējos novados stāvoklis nav daudz labāks. Arī pēc UN datiem Austrijā ir viszemākais dzimstības procents — 14,5 uz 1000, kamēr Vācijai un Anglijai 17, Spānijai un Francijai 20, ASV 24, Izraelai 40, bet Gvatemalai pat 50.

Protams, Austrijai ir iemesls bažīties par zemo dzimstību, bet vēl lielākas bažas ir — kā nodrošināt tagadējās paaudzes eksistenci. Vecāki rudeņos un pavasaros lauza galvu kādā skolā bērnus sūtīt vai kādā amatā laist; visās nozarēs ir pārprodukcija, amatu mācekļiem trūkst vietu, bet inteliģences un akadēmiķu ir pārpilnība.

Austrijā ir 11.000 ārstu vien, kas relatīvi šķiet lielākais skaits pasaulē. Zviedrijā dažos apvidos uz 14.000 iedzīvotāju ir tikai 1 ārsts, un šī valsts ir ar mieru uzņemt ap 100 austriešu ārstu. Nesen ar valdības svētību uz Zviedriju jau devās 26 ārsti. Teorētiski eksistences iespējas Austrijā ik gadus būtu 500—600 jaunārstiem, bet pērn augstskolas beidza ap 1800, kamēr šogad 1300 mediķu. 800 ārstu bez atlīdzības strādā par izpalīgiem jeb „viesu ārstiem" slimnīcās. Šovasar viņi uzsāka „streiku", ti. iemīnējās, ka arī viņiem jādzīvo un jāēd. Tai pašā laikā iekrita arī miesnieku streiks. Jau otrā dienā divi ministri steidzīgi ķērās pie miesnieku prasību kārtošanas, bet ārstu stāvokļa noskaidrošanai pēc pāris nedēļām iecēla 3 vīru komisiju, kas vēl šodien apdomīgi cilā aktis un konkrētu lēmumu neatrod.

Nupat 47 Zalcburgas policisti pieteikušies izceļošanai uz Kanādu par mežstrādniekiem, jo šeit ar niecīgo atalgojumu viņi tikko spēj eksistēt. 12 no tiem izceļos visā drīzumā, to vidū arī kāds rajona inspektors, kas savā amatā sabijis 16 gadu. Izceļot gribētāju Austrijā ir visai daudz, un valdība labprāt atbalsta katru izceļošanas iespēju, aktīvi piedaloties arī šo iespēju sameklēšanā. Tā valdības pārstāvji piedalījās ILO konferencē Neapolē, kur pārsprieda piecgades plānu 1,7 milj. eiropiešu pārvietošanai uz aizjūras zemēm.

Pasaulē vienmēr ir ļaudis, kas pārliecināti, ka grūtības radītas tikai tāpēc, lai tās pārvarētu. Pie tiem pieder arī divi latviešu studenti Gracā. Viņu izglītības alka bijusi visai liela, bet naudas pavisam maz. Savā laikā saņemot no IRO izceļošanas atļauju uz Austrāliju, tos mocījis baigais imperatīvs: „Braukt, nebraukt?" Te īstā brīdī pagadījušies divi izceļošanas kāri austrieši. Vārds pa vārdam, sitiens plaukstā, advokāts, līgums, un — katram studentam kabatā 12.000 šiliņu. Abi austrieši aizceļojuši, bet mūsu studenti mierīgi turpinājuši studijas.

Nez' kā Austrālijā šis darījums atklājies. Abi austrieši gan nav izraidīti, jo izrādījušies labi amata pratēji, taču mūsu studentiem kopā ar advokātu un abām Austrālijas austriešu sievām nācās sēdēt Gracas tiesas uz apsūdzēto sola. Advokāts un viena austriete attaisnota, bet tiesas lēmums pret studentiem atlikts. Allaž dzirdēts, ka mērķis attaisnojot līdzekļus, un cerams, ka līdz tiesas spriedumam abiem studentiem doktora diplomi jau būs kabatās.

Arnolds Plūme

Laikraksta Latvija balva Lielbritānijas latviešu jaunatnes darbu sacensībai.

R. Simaņa uzņēmums

Latvijas valsts svētku raidījums Spānijā

Spānijā dzīvojošie latvieši, sakarā ar Latvijas valsts proklamēšanas 33 gada dienu, 17. novembrī laikā no pl 18.15—18.30 pēc Madrides laika sniegs speciālu atceres raidījumu, ko pārraidīs uz īsviļņiem 32,02.

LATVIEŠI EIROPĀ...

★ Detingenā, 40 km no Štutgartes, atklāta veco ļaužu mītne. Iesvētīšanas svinībās piedalījās archibīskaps prof. Dr. T. Grīnbergs. Jaunajā mītnē patlaban 20 latviešu. Sagaida vēl vairāku citu ierašanos.

★ Detmoldā, Vācijā, 60 g. vecumā ar sirdstrieku miris kapt. Jānis Brasmanis-Bradzenieks. Pēc dienesta bij. Krievijas armijā un latviešu strēlnieku rezerves pulkā B.-B. iestājās latviešu nacionālā armijā, kur kalpoja līdz aiziešanai pensijā 1936. g. Otrā pasaules kaŗa laikā dienējis arī Latviešu leģionā līdz ar dēlu Arturu, kas kritis austrumu frontē. Mirušo virsnieku sirsnīgi izvadīja 323. transporta vienība un DV Augustdorfas nodaļa.

★ Dziesmu dienu atskaņas Bradfordā bija pulcējušas ap 2000 tautiešu. Kopkoru koncertu atklāja sūtnis K. Zariņš ar uzrunu. Sanākušos sveica arī Bradfordas bīskaps. Koncertā dziedāja 7 apvienoti kori D. Vītola, A. Pommera, A. Tīģera un I. Baruša vadībā. Solo partijas dziedāja G. Trēziņa, bet pie ērģelēm bija komp. A. Jērums. Koncertam sekoja saviesīgs vakars ar tautisko deju kopu priekšnesumiem.

★ Anglijā miris Latvijas dzelzceļu virsvaldes inženieris Jānis Kraukļis. Trimdā nelaiķis vairāk nekā 2 gadus pavadīja Dānijā, pēc kam pārcēlās uz Angliju.

★ Francijas latviešu biedrības vadība sakarā ar mūsu valsts svētkiem sāks intensīvu pretkomūnistiskās literātūras izplatīšanu, piesūtot brošūras radiofoniem, laikrakstu redakcijām un organizācijām, kā arī izdalot tieši strādniekiem, sevišķi lielajos rūpniecības rajonos.

...UN AIZJŪRĀ

★ Latvijas ģenerālkonsuls Kanadā R. N. Braisons iecelts arī par Dānijas karalisko konsulu. Pēc iecelšanas Braisons izteicies, ka arī turpmāk par savu pirmo pienākumu atzīs lojālitāti pret Latviju un cīņu par tās atbrīvošanu.

★ Toronto latviešu baptistu draudzes atklāšanas svētkos pulcējās ap 500 tautiešu. Dievkalpojumu vadīja draudzes mācītājs R. Ekšteins, piedaloties arī ASV viesim — Vispasaules baptistu savienības pārstāvim māc. A. Klaupikam, māc. Ukstiņam un Bokskauntijas draudzes korim dir. B. Ķera vadībā. Jauno draudzi sveica Ontario baptistu savienības ģenerālsekretārs Berns, Latviešu nacionālās apvienības Kanadā priekšsēdis J. Preisbergs, māc. A. Lūsis, Daugavas Vanagi uc.

★ Latviešu nacionālās apvienības Kanadā padomes sēde notiks Toronto 1. un 2. decembrī. Sēdē aicināti padomes locekļi un biedrību pārstāvji, un tā lems arī par latviešu vispasaules organizācijas dibināšanu.

★ Toronto latviešu luterāņu un igauņu draudzes padomes kopsēdē, ko vadīja Kanadas luterāņu sinodes prezidents Dr. J. Reble, izstrādāja noteikumus jauniegūtās baznīcas izmantošanai un izraudzīja kopēju pārvaldes komiteju. No latviešiem tajā piedalās māc. A. Čops un draudzes padomes pagaidu pārstāvji E. Veiss un J. Petsalis. Jauno dievnamu iesvētīja 4. novembrī ar kopēju dievkalpojumu abām draudzēm. Dr. Reble teica dievvārdus angļu valodā, kam sekoja A. Čopa svētruna latviešu un māc. Pello svētruna igauņu valodā. Pie ērģelēm komponists J. Norvilis.

★ Bukskauntijas draudzē par mācītāju izraudzīts A. Reinsons. Draudzē patlaban ap 150 locekļu.

★ Māc. Arv. Lūsis Amerikas latviešu laikrakstā Laiks ierosinājis organizētu asinsdošanas akciju pretkomūnisma cīnītājiem Korejā uz Latvijas neatkarības atceres dienu 18. novembrī. Ierosinātājs atsaucās uz 74 Misisipi latviešu vienlaicīgo asinsdevumu Korejas cīnītājiem, kas radījis plašu ievērību amerikāņu sabiedrībā.

★ Lankasteras (Pensilvēnijā) un apkārtnes latviešu biedrība pārvēlējusi vadību. Biedrības priekšnieks tagad ir L. Bērziņš, vietn. V. Saina, sekr. E. Grava, kasieris A. Lācis un biedrz. V. Celmiņš. Revīzijas komisijā K. Norbergs, O. Liepa un A. Ķisis. Rosīgi sākusi darbu jaunā dāmu komiteja, ko vada A. Lāce; tās vietniece A. Bērziņa, sekr. M. Mitenberga, jaunatnes lietu pārzine K. Plakāne un biedrzine L. Kuzņecova.

★ Milkovijas (Viskonsīnā) latviešu luterāņu draudzes pilnsapulcē par pastāvīgu draudzes mācītāju ievēlēja J. Meistaru.

Ko dzirdam Latvijā

Miljons izgudrojumu — no cementa līdz balalaikai

PRAVDA ATKLĀJUSI NOPIETNUS TRŪKUMUS... RĪGAS PARTIJAS ORGANIZĀCIJĀ

Rīgas partijas komitejas pēdējā plēnumā, kur apspriesta masu politiskā audzināšana, Tichvinskis starp citu teicis: Pravdas atklātie nopietnie trūkumi Rīgas partijas organizācijā ir slikti nostādīta masu politiskā darba rezultāti, — darba ļaužu radošās iniciatīvas neizvērtēšana, novātoru mēģinājumu nestudēšana un vāja zinātnieku un stachanoviešu sadarbība. Virkne uzņēmumu vēl arvien nepilda saistības... (Jāapbrīno Pravdas „tālredzība", kas nesaredz visa ļaunuma sakņi turpat Maskavā — Kremlī!)

„Vainīgie", protams, jāatrod turpat uz vietas, un, starp citu, tie atrasti arī — pionieru rindās. Komjaunatnes centrālkomitejas sekretārs Lazdiņš sūdzas, ka pionieriem vēl ir lieli trūkumi; viņu vidū ir arī slinki un baltroči, kas vairās no fiziskā darba... Savu tiesu, izrādās, grēkojuši arī „tautas tiesa". Tieslietu ministra vietnieks J. Arājs sūdzas: Tautas tiesa pielaiž daudz kļūdu nepietiekošās juridiskās un politiskās sagatavotības dēļ. Tā Ludzas un Neretas rajona, kā arī Jēkabpils, Dagdas un Viļānu tautas tiesas un juridiskās konsultācijas darbinieki jāiesaista politiskajās mācībās, lai sekmīgi varētu veikt partijas un valdības uzdevumus.

„PĀRTIKUŠIE" KOLHOZNIEKI

Jelgavas rajona kolhoza Jaunais ceļš priekšsēža vietnieks A. Emulis stāsta: Šogad par izstrādes dienu izsniegsim 4 kg labības, 3 rbl. naudā un vēl lopbarību. Vairāk nekā puse kolhoznieku izstrādājuši 200 darba dienu un vairāk, bet minimu veikuši visi... Citiem vārdiem — par gadu darbu daļa kolhoznieku saņēmuši 2 kg labības un nepilnus 2 rbl. dienā. Pārējiem „kritis" vēl mazāk. Un ja nu vēl tie ir mazgadīgu bērnu vai darba nespējīgu vecāku apgādnieki — kas gan tiem iznāk?

Diplomātiskā vārdnīca ar nediplomātisku saturu

Ar nupat iznākušo otro sējumu nobeigts padomju diplomātiskās vārdnīcas izlaidums, kas aptver notikumus līdz 1949. g. Daudzajos rakstos par ārējo politiku un diplomātiju plašākais materiāls, protams, veltīts pašas padomijas ārējai politikai, kamēr citas valstis izpelnījušās strupus, ārkārtīgi asus un nonievājošus rakstus. Vārdnīca atrod, ka kapitālisma krizes laikā resp. mūsu laikmetā imperiālistiskā buržuāzija vispār nav varējusi uzrādīt nevienu spējīgu diplomātu.

Par Nevilu Čemberlēnu vārdnīca raksta: Viņam neesot bijis to priekšrocību, kādas nepieciešamas diplomātam. Ierobežots, iedomīgs, augstprātīgs buržujs, cilvēks, kura apvāršņis nav augstāks par mazpilsētas fabrikantu, viņš bijis slikts runātājs un primitīvs politiķis. Ja viņam arī izdevies taisīt karjēru un kļūt par angļu imperijas ministru prezidentu, tad tas izskaidrojams ar viņa izcelšanos, ģimenes attiecībām un angļu valdošās šķiras deģenerāciju.

Vinstons Čērčils apzīmēts par „politiski-militāru avantūristu". Viņā saskaņoti apvienojoties tā aristokratiski-feodālā izcelšanās un plutokrātiski-imperiālistiskā stāja pret Pad. savienību. Naids pret sociālismu un padomiju velkoties cauri visai viņa dzīvei. Pat otra pasaules kara laikā viņš kalis plānus pret Pad. savienību. Viņa politika bijusi — karot pēc iespējas uz padomju rēķina, tā vājinot to un aizkavējot sarkanarmijas iesoļošanu Balkānos un Centrāleiropā. Bet viņa plānus satriecis Staļins un sarkanarmija. Pēc otrā pasaules kara Čērčils savu masku nosviedis jau 1946. g. 5. martā, Fultona un Trumeņa klātbūtnē atklāti saucis uz karu pret padomiju. Šo Fultona programmu tagad realizējot angļu strādnieku valdība ar Etliju priekšgalā.

Maršala plāns vārdnīcā apzīmēts par Eiropas skaldīšanas plānu — Rietumeiropas pakļaušanu amerikāņu imperiālismam un agresīva bloka dibināšanai ar Vācijas iekļaušanu tajā pret Pad. savienību. Par Trumeņu un viņa doktrīnu teikts, ka tā esot ASV imperiālistiskā ekspansija, kas vērsta pret Maskavu.

Protams, — par padomju ārlietu politiku, diplomātiju un valstsvīriem vārdnīcā atrodamas tikai slavas dziesmas. T.

IEPIRKTIES VAR TIKAI SVĒTKOS, BET ARĪ TAD...

Latpotrebsojuza valdes priekšsēža vietnieks F. Šiškovs ziņo: Sakarā ar oktobra svētkiem uz laukiem nosūtīts kokvilnas audums par 14 milj. rubļu, vilnas un zīda par 7 milj., ādas apavi par 6 milj. un vairākas citas preces par desmitiem miljonu rbļ. Bez tam lauku iedzīvotāji saņems pārtikas preces par 69 milj. rbļ... Ja nu pieņem, ka „citas preces" nosūtītas par 30 milj. rbļ., arī tad no visas šīs „svētku bagātības" uz katru provinces iedzīvotāju iznāk „preču" par apaļiem 97 rbļ., jo Latvijas rajonu pilsētās un laukos, pēc pašu komūnistu statistikas, dzīvo 1.300.000 cilvēku. Bet tā kā vienkāršs kurpju pāris maksā 500—600 rubļu, tad nekāda iepirkšanās tikpat nesanāks.

Jau publicēti vissavienības komūnistu partijas centrālkomitejas lozungi oktobra revolūcijas 34. gada dienai, kuros uzsaukts „Lai dzīvo" ne vien „dižajai kompartijai", bet pat — Pad. savienības ārpolitikai. Viens no šiem lozungiem skan: Brālīgs sveiciens koloniju un atkarīgo zemju tautām, kas cīnās pret imperiālistiskajiem verdzinātājiem par savu brīvību un nacionālo neatkarību. Šai lozungā jāapmaina tikai viens vārds („koloniju" pret „padomijas"), lai brīvā pasaule to varētu pacelt pret Maskavu.

IZGUDROJUMU PLŪDI

Saimniecisko zinātņu doktors Kotovskis stāsta, ka pag. gadā Pad. savienībā reālizēti 1.050.000 izgudrojumu un racionālizācijas priekšlikumu. Portlandes cements neesot ieguvis savu īsto vārdu, jo cementa dzimtene esot — Maskava, kur to izgudrojis krievs Jegors Čerņevs. Viņš izdevis arī grāmatu par betona izgatavošanu, bet angļi to patentējuši tikai dažus gadus vēlāk. Arī vijole esot slavu tautu radīta... (Varbūt tā trīsstūrainā, ko panasti dēvē par balalaiku!)

IZLAUPĪŠANA VIRS PLĀNA

Ogres mežrūpniecības direktors T. Askovskijs stāsta: Mežu materiālu sagatavošanas plānu jau izpildījām un apsolamies dot līdz gada beigām 12.400 kub. m kokmateriālu. Bez tam solāmies izvest virs plāna 5000 kub. m lielajām celtnēm. Ventspils rajonā katram kolhozniekam jāsagatavo 65 kub. m kokmateriālu. Ugāles mežos sagatavo kokmateriālus ne vien lielo celtņu būvei, bet arī raktuvju šachtām. Ziemeļlatvijas mežs solās līdz gada beigām sagatavot 80.000 kub. m kokmateriālu virs plāna. Līvānu rajona kolhoznieku Dignājas mežos sagatavotos kokmateriālus nogādās lielajām celtnēm un Donbasa šachtām. Preiļu rajona mežu cirtēji vienā svētdienā sagatavojuši 1037 kub. m kokmateriālu. (Kā redzams, še gan plāns tiek centīgi pārsniegts!)

PAPĪRI GRŪTĀK APSTRĀDĀJAMI NEKĀ KOKS

Rīgas ostas vecākais dispečers G. Šaikins laikrakstā Sovjetskaja Latvija sūdzas: 1. oktobrī Rīgas ostā ienāca tvaikonis Tosno. Kravā bija arī materiāli Kuibiševas elektrostacijai. Ostas strādnieki veica izkraušanu pirms termiņa. Taču nosūtīt kravu tālāk uz Volgu paredzētajā laikā neizdevās, jo Rīgas Sojuzvņeštransa kantoris, kura vadītāja vietnieks ir Maslovskis, dokumentus apstrādāja tikai 4. oktobrī pl. 16, lai gan kuģa izkraušana bija pabeigta 2. oktobrī. Šis nav pirmais dokumentu aizturēšanas gadījums...

ZIVJU ĀDAS, KRIEVU SIERS UN APCIETINĀJUMI BASTEJKALNĀ

Rīgas radio ziņu, ka Jelgavas ādu kombināts apstrādājot zivju ādas, ko saņem no Murmanskas. Āda iznākot līdzīga chromādai. Jau izstrādāti 170.000 dcm, no kā varot pagatavot 8000 pāru dāmu apavu...

Elejas siernīca sākusi ražot Dragobičas sieru, ko līdz šim Latvijā nepazina. Mālpilī savukārt sākta Ugličas siera ražošana (tātad jāpārkrievojas arī sieriem).

Rīgas izpildkomiteja devusi rīkojumu restaurēt apcietinājumus Bastejkalnā, kādi tie bijuši 1612. g. Restaurācijas darbus veiks sazinā ar prof. Straubergu un arch. Ginteru. (Tad arī Rīgas komūnistiem būs savs Kremlis, kaut miniatūrā.)

Vēl viena nometne ar deportētajiem latviešiem

Kāds vācu ārsts Frankfurtē stāsta, ka savā laikā bijis boļševiku gūstā un strādājis Meža nometnē (Ļesnoj lager), ap 170 km ziemeļaustrumos no Kirovas (agrākā Vjatka). Šajā nometnē bijuši arī deportētie baltieši, starp kuriem daudz latviešu. Pēc uzvārdiem ārsts atceras tikai divus — Dr. Laudonu un bij. Rīgas pilsētas galvu Ādamu Krieviņu, kas 1946./47. g. vēl bijis diezgan žirgts, kaut arī novājējis.

Padomju kaleidoskops

GUDRĀS UNGĀRU LAPSAS

Ungāru laikraksts Szabad Nep pirms kāda laika ziņoja, ka Heves apgabala zemnieki izpildījuši olu nodošanas plānu tikai par 34 proc. un atrunājoties ar to, ka viņu rajonā ārkārtīgi savairojušās lapsas, — vienlaicīgi ar jauno valdības rīkojumu par putnu un olu nodevām. Liekas, ka runa ir par īsti viltīgām lapsām, jo, kā žēlojas Szabad Nep, tās parasti uzbrūkot tikai tiem putniem, kam jāražo olas strādniekiem pilsētās, bet pilnīgi liekot mierā melnajam tirgum domātos putnus. Kā noprotams no rājiena, komūnistu partijas biedriem, jaunās lapsas nav kautrējušās „apstrādāt" arī viņu vistu kūtis. Egeras rajonā olu nodošanas plāns izpildīts pat tikai par 23 proc. — Partijai vēl nav izdevies noskaidrot, vai tās būtu rietumos īpaši dresētas un cauri dzelzs priekškaram ielaistas lapsas, līdzīgas savā laikā slavenajām „amerikāņu" kartupeļu vabolēm.

CIK GRŪT', CIK GRŪT' STACHANOVIETIM BŪT

Būt par slavenu stachanovieti, kura bildes nēsā apkārt pa visādām „brīvprātīgām manifestācijām", kā zināms, padomju valdībā nav nemaz tik viegli. Citādi tas nav arī komūnistiskajā Ķīnā. Lūk, ko par paraugstrādnieku Juanu Kailī pastāsta Šanghajas Liberation Daily.

Kailī ir „darba varonis" kādā Šanghajas tērauda velmētavā — darba brigādes vadītājs, bez tam — darba vietas arodorganizācijas valdes loceklis, ražošanas komitejas un uzņēmuma padomes loceklis, partijas āgitprops, kontrrevolūcionāru iznīdēšanas komitejas priekšnieka vietnieks, strādnieku delegāts Šanghajas tautas konferencē, tautas pārstāvis centrālajā pilsētas deputātu padomē, šīs pašas padomes konsultātīvās padomes rajona priekšsēža vietnieks un Jangtsepū apgabala deputāts. Protams, ka Kailī ik nedēļas jāpiedalās daudzās sapulcēs, kas ilgst divas, trīs, kādreiz pat desmit stundu. Bez tam viņu aicina uz dažādām ražošanas un pārvaldes organu sēdēm un dažādu politisku kampaņu organizācijas komitejām. Kur vēl dažādās masu sapulces, kurās viņam allaž jāsaka runas!

Pat Liberation Daily atzīst, ka trešdaļu no Kailī darba laika aizņem runāšana pa sapulcēm, kur viņam dažkārt bijis jāierodas tūliņ pēc 12 stundu nakts maiņas fabrikā un jānīkst līdz nākošai maiņai. Darba biedri Kailī iesaukuši par „sapulču darba varoni". No lielās rosības cietusi ne vien „varoņa" darba jauda, bet arī veselība. No decembra līdz maijam viņš dabūjis gulēt tikai 3—5 stundas diennaktī un dažreiz aizmidzis arī darba vietā. Beidzot Juanam Kailī ik mēnesi vajadzējis vismaz 5 vīnogu cukura injekcijas, lai kaut cik turētos uz kājām. Tomēr viņš bieži sūdzējies par reiboņiem un darba nespēju, jo viņam dienu un nakti jālauzot galva par to, ko gan atkal runāt nākamajā sapulcē.

R. KOCIŅŠ

Fullera plāns (Beigas)

KAUJAS LAUKA KARALIS — TANKS

Jau otro pasaules karu vācieši sāka ar ļoti plašu gaisa desantu izlietošanu, pārķerot daudz svarīgu upju pāreju Holandē un Beļģijā, kas bija nepieciešams zemes karaspēka ofensīvai. Šis „vertikālais aplenkums" savā beigu izpildījumā vertikāls nemaz nav, jo visi desanti līdz šim vērsti pret zemes mērķiem, un visas gaisa desanta kaujas izcīnītas tieši uz zemes. Un tā tas būs arī nākotnē. Pati desanta operācija, kamēr tā vēl vertikālā plāksnē, ir tikai transporta problēma. Protams, šim transportam jābūt nodrošinātam, ko jau veic iznīcinātāju aviācija, izkarojot ja ne vispārēju, tad katrā ziņā lokālu, telpas un laika ziņā ierobežotu gaisa pārsvaru. Ja šis priekšnoteikums reālizēts, tikai tad var sekot desanta faze, citādi visai gaisa desanta operācijai jārēķinās ar neizbēgamu neveiksmi.

Tanku un prettanku ieroču savstarpējās attiecības līdz šim bijušas nepārtrauktā kustībā. Tā krievu T-34 tanks galīgi apzīmogoja vācu 3,7 cm, 5 cm un 7,5 cm prettanku lielgabalu likteni, jo šie kalibri visumā T-34 bruņām bija nekaitīgi. Tad sekoja 8,8 cm un 10,5 cm lielgabali, kas sekmīgi veica savu uzdevumu. Par vislabāko tuvcīņas līdzekli 1944. g. izrādījās „Faustpatrone" ar šaušanas attālumu 20—30 m. Aukstasinīgu kājnieku rokās šis ierocis bija nāvējošs visādu bruņu biezuma tankiem. Līdzīgs ierocis, tikai ar lielāku šaušanas tālumu (līdz 200 m) bija ts. „Ofenrohr", ar vēl lielākām caursišanas spējām, bet mazāku trāpīgumu, jo pie niecīgā sākumātruma trāpīšanas varbūtība arī 200 m attālumā bija maza, it sevišķi pret kustīgu mērķi. Tāds pat ierocis ir amerikāņu bazuka. Šie ieroči tomēr nespēja tankus padzīt no kaujas lauka, jo izrādījās, ka tanki jaunajam stāvoklim pielāgojas kā techniski, tā taktiski. Un visur tur, kur tankus lietoja masās, tie savus uzdevumus izpildīja, kaut gan cieta jūtamus zaudējumus.

Tanku taktikas attīstība nav palikusi uz vietas. Vadoties no otrā pasaules kara piedzīvojumiem, radusies darba dalīšana tankiem, notikusi nepieciešamā speciālizēšanās ofensīvai un defensīvai: pirmai darbībai pamatprincips ir kustīgums, otrai — uguns spēks un bruņu biezums.

Life 1951. g. 20. jūnija numurā rakstīts par amerikāņu gaisa desantu speciālista ģen. Gavina jauno „vertikālā pārklāja" (vertical envelopment) teoriju, kas atstāstīta jau pieminētā Latvijas numurā. Šai teorijā ir ļoti interesanti un svarīgi momenti aviācijas izmantošanā. Piemēram: nodrošināt karaspēku pret atombumbām, turot to izklaidētu, lai tad, izmantojot tagadējos technikas sasniegumus, kur helikopteri var pacelties no katrām ganībām, ātri sapulcētu izklaidēto karaspēku vajadzīgā laikā un vietā noteiktā uzdevuma pildīšanai.

Par svarīgāko taktisko darbību ģen. Gavins uzskata ienaidnieka komunikāciju pārķeršanu, tā reālizējot ielenkumu. Taktisko principu ziņā šāda darbība sen pazīstama, bet techniski izdarot to tikai ar gaisa desantu, — tā tiešām ir revolūcionāra. Tomēr pie šīs teorijas nedrīkst aizmirst pāris ļoti svarīgu momentu. Vispirms — pretinieks centīsies nepieļaut šādus gaisa desantus, uzbrūkot desanta spēkiem jau gaisā; otrkārt, — pretiniekam katrā ziņā būs kustīgās zemes vienības, kas vērsīsies pret jau nosēdināto desantu.

Pirmās būs gaisa kaujas, kur visvairāk cietīs mazā ātruma helikopteri. Pieņemot, ka gaisa desanta operācija norisinās vismaz ar vietēju pārsvaru gaisā, kas nodrošinās desanta izsēdināšanu, tā aizsargāšana no gaisa vairs daudz nelīdzētu. Šīm vienībām būs jāsastopas ar pretinieka masveida uguni un — kaut arī ne pašā pirmajā brīdī, bet pēc zināma laika — arī ar kustīgo vienību uzbrukumiem. Gaisa pārsvara vien nepietiek, lai stātos pretim šim apdraudējumam. Kā piemēru ģen. Gavins piemin sabiedroto gaisa desantu operāciju 1944. g. septembrī Nijmegenas-Arnhemas rajonā. Operācijas mērķis bija pāreju iekarošana pār Māsu, Vālu un Reinu, ar ko cerēja pārraut Rietumholandē operējošo vācu spēku komunikācijas ar Vācijas teritoriju un radīt priekšnoteikumus uzbrukumam Ziemeļvācijas līdzenumā, pie tam, izejot no tilta gala pozīcijas pie Arnhemas, tikt garām Zigfrīda līnijas ziemeļu galam. Šī manevra taktiskā ideja bija reizē ar pāreju iekarošanu no gaisa izsist koridoru vācu aizstāvēšanās sistēmā, lai nosēdinātos gaisa desantus varētu atbalstīt ar tankiem un kājniekiem.

Gaisa desanta operācijai izraudzīja amerikāņu 82. gaisa desanta divīziju (nevis astondesmit divi divīzijas, kā Latvijā kļūdaini iespiests), 101. gaisa desanta divīziju, angļu 1. gaisa desanta divīziju un poļu izplētņu brigādi. Nosēšanās notika dienas laikā — 17. septembrī pie absolūta sabiedroto pārsvara gaisā, pie kam 101. div. nosēdās Veghelas rajonā, 82. pie Nijmegenas, bet angļu 1. pie Arnhemas. Zemes operācijai norīkoja angļu tanku gvardes divīziju. Tā izsitās pa vienu vienīgu ceļu apm. 45 km uz ziemeļiem no Eskartas kanāla un uzņēma sakarus ar 101. div., bet vēlāk pat līdz apm. 90 km attālai Nijmegenai. Vācu pretestības dēļ Arnhemu neizdevās sasniegt. Tur esošai 1. angļu div. uzbruka kāda vācu tanku divīzija, atspieda angļus pie Reinas, kur tos burtiski samala: ap 2500 izglābās, pārceļoties Reinas dienvidu krastā, bet pāri par 7000 palika ziemeļu krastā — krituši, ievainoti un gūstā.

Šis piemērs rāda tanka lomu pagājušā karā, kura norise pierādīja, ka tanku vienību bija par maz visiem kara dalībniekiem.

Nobeidzot šīs piezīmes par nākošā kara taktisko problēmu, jāpiezīmē, ka tanks arvienu vēl piedalīsies visos kaujas veidos, jo pagaidām nav vēl cita līdzekļa, kas varētu to aizstāt. Arvienu vēl spēkā noteikums, ka manevrs sastāv no uguns un kustības kombinējuma. Lai noturētu operācijas kustīgā formā, tad jābūt zināmā pakāpē immūnam pret ārkārtīgi masēto aizstāvētāja uguni. Šo immūnitāti panāk ar savu uguni, bruņām un kustīgumu, kādas īpašības šobrīd piemīt tikai tankam. Lidmašīnas milzīgā priekšrocība ir ātrums un spēja izmantot savai kustībai trešo dimensiju. Lidmašīnas nerocība ir ievērojamais jūtīgums pret dažāda veida uguni un absolūtā nespēja pielāgoties un izmantot apvidu, kur patiesībā notiek kā kauja, tā kara izšķiršana. Nākotnes revolūcionārā ideja ir radīt divdabi, kas spētu vienlīdz brīvi kustēties gaisā un uz zemes, izturēt šāviņu un šķēpeļu uguni un tanī pat laikā pats varētu sekmīgi un bīstami šaut.

Padomju „varoņi"

„Tautu tēva un skolotāja" atbalstā padomijā plaukst īpats „varoņu" kults, kāda nekur citur pasaulē nepazīst. Pad. savienībā ir daudz un dažādas „varoņu" kategorijas: ūdens, zemes un gaisa, darba, sporta un ielas „varoņi". Pēdējais gan nav huligans, bet — vīrs, kas sekmīgi vada smago auto.

Blakus šādiem decentrālizētiem ir arī vēl vispārīgi, centrāli Pad. savienības „varoņi", kam šo titulu piešķir par dažādām tumšām izdarībām, kuras neērti vārdā saukt, — visbiežāk par nevainīgu cilvēku spīdzināšanu un bendēšanu. Tāds varonis, piemēram, bija bēdīgi slavenais Šustins Latvijā.

Arī Staļina meita Svetlana nesen apprecēja vienu no šiem „padomju varoņiem" — pulkvedi Michailu Kaganoviču. Viņu gan varoņa godā iecēla tikai trīs dienas pirms kāzām. Jājautā — vai tas par MVD pulkveža izcilajiem nopelniem čekas „darbā" vai arī par ārkārtējo drosmi — apprecēt Staļina meitu?

KRIEVU TAUTAS MĀKSLAS „JAUNRADE"

„Krievu tauta ir vienīgā, kas ne tikai neaizmirst savas tautas dejas, bet rada arī jaunas..." — Stokholmas laikraksts Morgontidningen sakarā ar padomju deju ansambļa viesošanos.

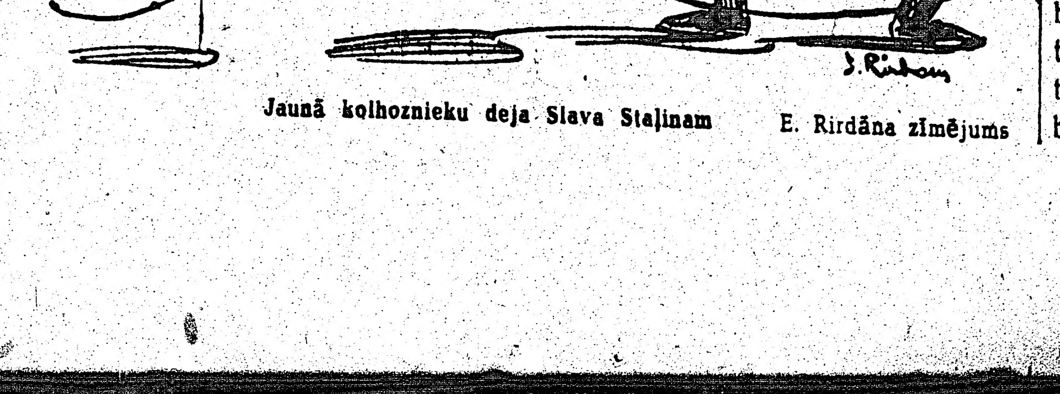

Jaunā kolhoznieku deja Slava Staļinam — E. Rirdāna zīmējums

PĀVILS KLĀNS

11. NOVEMBRĪ

Laiks, ko toreiz, 1919. gadā, dēvēja par nākotni, ir pienācis, mēs tajā dzīvojam. Bet tas ir citāds, nekā to gribēja kritušie un dzīvie varoņi, un citāds, nekā paši ticējām brīvības gados. Uzausa asiņaina gaisma. Bet sidrabota saule neuzlēca. Un lai 11. novembris ir diena, kad cildinām vīrestību, tad reizē cildinām arī drosmi redzēt īstenību. 1919. gadā tā priekšlaicīgi vīdēja karavīru un dzejnieku sapņos, spēdama ienākt dzīvē tikai pa Brāļu kapu vārtiem. Veselus trīs gadus no vietas pēc tam mūsu karavīri cīnījās par savu priekšgājēju ieguvumu, būdami spiesti pēdu pa pēdai atkāpties kādas citas īstenības priekšā. Tās, kuras rūgtumu tagad visi dzeram — tur un te. Un tā ir slieksnis, aiz kura palikusi mūsu latviskā īstenība, tā, ar kuru brīvības gados dzīvojām kopā kā ar valsts idejas piepildījumu.

Bet tas ir posms, kas beidzies. Un visiem kopā mums tagad jāatrod sevī tik pat daudz drosmes kā 1919., kā 1944. gadā — redzot īstenību nākam. Tās saturs tagad ir cits, bet drosme vajadzīga tā pati, varbūt vēl vairāk. Jo nu mums vairs nav ne valsts apsolījuma, kura dēļ cīnīties, ne valsts palieku, pa kurām cīnīties. Mūsu priekšā ir nepārredzami ilgs gaidīšanas laiks un tagadne, kas ar visām savām pazīmēm liecina, ka gaidīšanas galā laikam nebūs ne tādas Latvijas, kādu to izauklēja brīvības cīņu karavīri, ne tādas, kādu to pārveidoja Ulmanis. Atmiņām un ilūzijām ir gan varens spēks, un trimdinieks bez tām būtu nevarīgs putekl̦is svešuma masā. Bet atmiņām un ilūzijām dažreiz ir arī reibinošas indes spēks, īpaši tad, kad tās vairs nesaskan ar īstenību.

Un īstenība nu jau sen vairs nesaskan ar priekšstatiem par mūsu zemi, ko pametām vēl vienmēr latvisku 1944. gadā. Ir jāzina, un tie, kas sekojuši publikācijām, arī zina, ka ne tikai politiskā sistēma dzimtenē ir cita, bet arī pati Latvijas ainava — mums visiem tik dārgā tēvzemes ainava — ir pārvērsta. Atmiņās un iedomās Latviju mīlēdami, mēs to mīlam tādu, kādas tās patiesībā vairs nav. Ir jāzina, ka Rīga ir kļuvusi par svešinieku pārblīvētu milzu pilsētu, kurā, tāpat kā Jelgavā un Liepājā, tikai pa retam dzirdama latviešu valoda. Ir jāzina, ka Latvijas mežus visus šos gadus nepārtraukti turpina izcirst, ka vecsaimniecības pamazām noārda un no viņu vēl derīgajiem kokiem un pamatiem ceļ ēkas milzīgiem kolhoziem, kam līdz 1955. gadam jāpārklāj visu mūsu zemi, atgādinot Krievijas sādžas. Ir jāzina, ka arī jaunatne aug cita, — tāda, kuras izglītības iespējas dara atkarīgas no iestāšanās komjaunatnē, kas vairs neko nedrīkst zināt par senču pilskalniem un par 11. novembri 1919. gadā, kam baznīca ir aizliegta vieta un vienīgais evaņģelijs — īsais kurss.

Tajā pašā laikā ir jāredz, kādus ceļus iet Eiropa pati un ko no tās vēlas ASV. Eiropas vienība ir to mērķis, Eiropas vienība uz atsevišķu valstu suverēnitātes rēķina. Pasaule negrib karu, bet tā grib būt stiprāka par ienaidnieku. Tādēļ būtu anachronisms un šīs svētku dienas pulgošana, ja mēs gribētu arī tagad vēl, ieiedami atmiņās kā Uzvaras laukuma parādē, pieķerties mītam un paļauties uz leģendas spēku, kas mums dos drošību un iemeslu paļāvīgi dzīvot nākotnei — ar neatbildīgo ticību, ka Latvija tā — ne no šā, ne no tā — reiz atkal augšām celsies un spulgos kā pērle, iznirusi no dzelmju pusnaktīm. Šobrīd mums liekas, ka bez kara mēs dzimteni neredzēsim, un tā mēs varam gaidīt ilgi. Gaidīt un maldīgi mierināt sevi, ka mums taču ir dokumentāriski apliecinājumi mūsu aneksijas neatzīšanai. It kā tā jau būtu mūsu jaunās suverēnitātes proklamācija.

Bet laiks iet un ar to nāk noilguma briesmas, kas apdraud mūsu valsts eksistenci uz papīra un spēj padarīt par akadēmisku faktu. Ar to jau tagad operēt visvairāk patīk mums pašiem. Tā mēs no vienas puses skurbināmies ar valsts ziedu laiku krāšņumu, no otras puses paļaujamies uz labu onkuļu gādību „tad, kad pienāks laiks", un dažreiz naivitātē, kalam plānus par Latvijas valsts nākotnes formu, kā to nupat dara kādā Jaunās pasaules malā.

Tajā pašā laikā ir intereses un laudis, kas arī jūtas aicināti piedalīties mūsu valsts nākotnes apspriešanā, un vieni domā, ka Latvijai jābūt demokratiskās Krievijas autonomijai, jo „mēs taču nevaram dzīvot bez piejas jūrai", un otri domā, ka latviešu tauta ir tikpat kā iznīdēta, un ka vienīgais ceļš, kā aizpildīt tukšumu un aizlikt kāju priekšā austrumu imperiālismam, ir — izveidot Baltijas federāciju, kas apvienotos ar Austrumprūsiju un saņemtu no turienes „cilvēku materiālu"...

Ir kļuvis par vēlu dzīvot no pagātnes, un ir vēl par agru lidināties nākotnes satversmes sfairās. Projekti sajauc galvas, rada viedokļus un šķelšanos par vēl zvaigznēs rakstītām lietām — par prieku smējējam trešajam. Vienīgais, patiesi vienīgais, kas mums vajadzīgs, ir brīvība. Un kad tā mums būs, tad gan jau zināsim, ko ar to iesākt.

Bet līdz tai ir nepārredzami garš ceļš. Un ja tagad, kad pasaule aptvērusi austrumu briesmas un mūsu šausmu pieredzei vairs nav tādas nozīmes kā agrāk, ja tagad mums nav citu iespēju, tad ir un paliek lielais uzdevums, kas patiesībā nav mainījies kopš trimdas sākuma — gādāt par to, lai Baltijas valstis nepaliek tikai par akadēmisku piemēru viedokļu deklarācijās, lai viņu tiesības nenoēd laiks. Un lai reiz, kad Eiropas ūnija patiesi būs reālitāte, lai tad Baltijas valstis nepaliek tajā pusē, kur sākas Āzija.

Tās ir daudz svarīgākas lietas par satversmes formu valstī, kurā vēl nespējam atgriezties. Mūsu priekšā ir vēl tikpat daudz neziņas kā viņos laikos pirms valsts tapšanas. Un ja gribam savas lielās svētku dienas svinēt ne tikai kā tradiciju kalendārisku turpinājumu, bet kā saturīgas gadskārtas, no kurām ņemt pašapziņu īstenības redzēšanai, tad ar to savus varoņus būsim vislabāk cildinājuši.

KAROLA DĀLE

Lāčplēša gars

— Lāčplēsi, dēls, kam necīnies?
Es gurstu, es gurstu, to redz pats
Dievs —

— Māt, brīdi, tik brīdi vēl izturi,
Man šķēpu salauza Kangari.
Es važās sakalts, es šaustīts viss,
Tik gars vien nava mans izmisis.
Man nocirta ausis — es dzirdīgāks,
Man izdūra acis, — jo redzīgāks.
Man izrāva mēli — nu skan tā kā
zvans,
Uz cīņu jau mostas karaspēks mans.
Man atšķēla galvu — trejdeviņas top!
Un, vai tam, kam mani būs jāsastop!
Man dzīvību ņēma — es nenokauts,
Jo mūžīgi dzīvot man aizredzes ļauts.
Tik brīdi, tik brīdi, Māt, izturi,
Drīz pajuks kā skaidiena Kangari.
Ar septiņiem vējiem es laidīšos, Māt,
Un septiņreizseptiņi brāzīsies klāt.
Visa zeme rībēs, un gaisi kauks,
Kad dzīvos un mirušos cīniņā jauks.
Mūsu jūra un debesis palīgos steigs,
Līdz paaudžu paaudzēs sumpurņus
veiks.

— — — — — — — — — —

Pēc cīņas šķīsts, kad atausīs rīts,
Tavs Karogs, Māt, Karogs būs vaļā
tīts! —

Pa Staburaga bērnu tekām

36. NODARBĪBAS

Latvijā novembrī sākās pirmās ziemas pazīmes. Naktīs zeme bija sasalusi, ūdens lāmas pārvilkušās plānu ledus kārtu. Ap novembra vidu uzsniga pirmais sniegs. Tas gan ilgi neturējās, un bieži vien arī sals uz mēneša beigām atlaidās. Tomēr latvieši senatnē novembra vidū mēdza svinēt Mārtiņus kā ziemas sākumu. Daina stāsta par Mārtiņu, kas atjājis ar baltu mēteli un aizjādams to aiznesis zobena galā (šķiet, pēdējais zīmējas uz īso pirmo sniegu).

Mārtiņi ir sala mēneša 10. dienā. Sena paruna saka — ar Mārtiņiem ziemai vārti vaļā. Visa rudens raža savākta klētīs un apcirkņos. Purvājiem un sliksnām aizsalstot, var sākties svešu cilšu laupīšanas sirojumi. Cīņas spējīgie latvju vīri pulcējas novada kara draudzēs, lai vingrinātos kara mākās un sargātu savu novadu pret svešiem iebrucējiem. Tā Mārtiņdiena ir pirmā karavīru diena.

Atbrauca Mārtiņš, atrībināja,
Pakāra mēteli vārtstuburā.
Deviņi ratiņi, simts kumeliņu,
Trīssimts sulaiņu, bruņotu vīru.

Iestājies tumšais, smagais laiks. No sētas sētā iet budēļi, irreālas būtes, kas „budina" jeb mudina tautu nepagurt, neļauties tumsas iespaidam, aicina turēt cieņā senču ierašas un tikumus. Netikušus izsmej un per.

Budēlīti, tēvainīti,
Izper manu vedekliņu.
Slinka mana vedekliņa,
Nevērpj linu, pakuliņu.

Budēļi ir arī auglības un svētības nesēji druvām un laidariem.

Ķekata, ļekata,
Lēksim kāļu dārziņā:
Lai aug kāļi, kāpostiņi
Apaļām galviņām;
Apaļām galviņām,
Rūtainām lapiņām.

Mārtiņdienas simboliskie ēdieni: gailis, skābi kāposti, cūkas gaļa, rauši, plāceņi, zirņi, pupas un grūdenis-zīdenis; padzērienam — medalus.

1879. g. 7. nov. dzimis lielais latviešu dzejnieks un pasaku meistars Kārlis Skalbe. Daudzi taču esam lasījuši dzejoli Šūpojiet mani, Daugavas viļņi, pazīstamākās pasakas Kaķīša dzirnaviņas, Kā es braucu Ziemeļmeitas lūkoties, Pasaka ar vērdiņu uc. Skalbe miris trimdā, Zviedrijā.

1919. g. 11. nov. Rīgu atbrīvoja no Bermonta algotņu karaspēka. Šai dienā dibināts Lāčplēša kara ordenis kā atzinības zīme tiem, kas parādījuši sevišķu varonību kaujās — Latvijas atbrīvošanas cīņās un latviešu strēlnieku kaujās.

1918. g. 18. nov. Latvijas nacionālā teātra zālē, Rīgā, svinīgi pasludināta Latvijas neatkarīgā republika.

Jaunās valsts stāvoklis bija ļoti grūts. Nebija vēl īstas vienotības pašu dibinātāju vidū, nebija savas armijas. Visa Latvija atradās vācu militārās pārvaldes varā, un no austrumiem sāka uzmākties sarkanarmija. Tomēr Latvijas pagaidu valdības vadībā sāka veidoties nacionālais karaspēks. Tas izauga liels kaujas laukos, vienu pēc otra uzveicot savus pretiniekus. Ar vācu atbalstu Kurzemē sakāva boļševikus, ar mūsu ziemeļu kaimiņu — igauņu atbalstu savukārt sakāva vāciešus pie Cēsīm, ar igauņu un britu flotes atbalstu uzvarēja Bermontu pie Rīgas. Visbeidzot Latgales frontē padzina boļševiku sarkanarmiju, un 1920. g. 1. februārī Latvijas territorija bija galīgi atbrīvota no ienaidniekiem.

14. BRĪVLAIKA DARBIŅŠ
(nav jāiesūta)

Nu vairs tikai nedaudz dienu, līdz atzīmēsim savas valsts dibināšanas dienu. Šajās nodarbēs, ja esam aizmirsuši, varam lasīt:

1) Kad un kur notika svinīgais pasludināšanas akts?

Telpu iekšpuse, ļaužu pilna līdz pēdējai vietai, bija rotāta mūsu nacionālajiem karogiem.

2) Vai vari uzzīmēt mūsu karogu?

Svinīgo aktu atklāja un vadīja Tautas padomes priekšsēža biedrs Gustavs Zemgals.

3) Kas Gustavs Zemgals bija vēlāk?

Pēc atklāšanas runas visi klātesošie nodziedāja mūsu Tautas lūgšanu-himnu.

4) Vai zini to pilnīgi pareizi, ne tikai tās melodiju? Arī vārdus, drošības dēļ, uzraksti.

Pēc tam runāja pirmais Latvijas ministru prezidents.

5) Vai zini, kā viņu sauca?

Un nu padomā, ko Tu varētu darīt, lai šo lielāko dienu savas neatkarīgās valsts vēsturē pienācīgi atzīmētu.

Pasaules tālēs augsim vienoti
Latvijai!

Vientuļo mazskautu vadītājs

Balsienu mīkla

Uzdevis J. A-ns

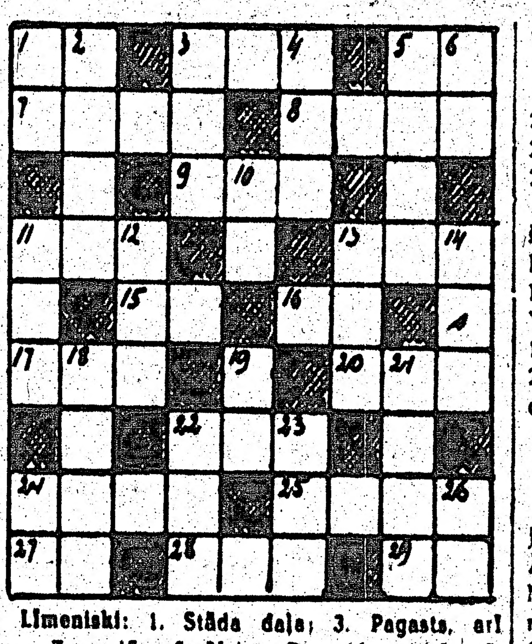

Līmeniski: 1. Stāda daļa; 3. Pagasts, arī upe Zemgalē; 5. Valsts Dienvidamerikā; 7. Līdzekļi, ieguldījumi; 8. Puķe; 9. Upe Dienvidamerikā; 11. Pestītājs; 13. Jumtu segums; 15. Sieviešu vārds; 16. Tualetes piederums; 17. Noteic; 20. Sieviešu vārds; 22. Saskare; 24. Sena Āzijas valsts; 25. Asiņāja; 27. Kauls; 28. Skaņa, ko izrunā ar deguna piepalīdzību; 29. Kļuva.

Stateniski: 1. Dabisku vai mākslīgu svešķu šķīdinājums; 2. Smēķi; 3. Apgabals Senlatvijā; 4. Dienas beigās; 5. Putni; 6. Upe Latvijā; 10. Augs; 11. Aitu suga; 12. Sala pie Vidusamerikas; 13. Bizē opera; 14. Japāna; 18. Sacīkste; 19. Kurināmais; 21. Pamatoti; 22. Augstiene Āzijā; 23. Satiksmes līdzekļa daļa; 24. Saiklis; 26. Apģērba gabals.

Krustvārdu mīklas atrisinājums

Līmeniski: 1. Inkvizitors; 8. Ugāle; 9. Ārija; 10. Nāk; 12. Īri; 13. Ala; 14. Ars; 15. Āva; 17. Kas; 20. Sit; 21. Aue; 22. Ilkss; 23. Nikni; 24. Aristokrats. — Stateniski: 1. Iluminācija; 2. Krami; 3. Irēna. 5. Ireka. 6. Olīva; 7. Slapstīties; 11. Al; 16. Arkli; 17. Kasīt; 19. Senāk; 20. Sakta.

GRĀMATNIECĪBA

Redakcijai piesūtīta Salijas Salminenas romānu Katrīna 2. daļa Mildas Kalniņas tulkojumā un apgādā Imanta izdevumā, Kopenhagenā.

HUGO PURIŅŠ

CILPA

NOVELE

(Beigas)

„Ko jūs teiktu, ja..." Dandesī kundze, viņa zobgalīgo piezīmi neievērodama, atsāka, lai tūlīt, lūpas kodīdama, atkal apraujtos, „nē, jūs nesapratīsit... Kā lai jums pasaku — redziet, mēs taču neesam vairs jūsmīgi sapņotāji, kādi bijām, varbūt, kādreiz agrāk..."

„Lai paliek gaŗi ievadi, kundze! Kas tā ir par ideju?"

Dandesī kundze skatījās grīdā.

„Jūs varētu palikt pie manis. Tas ir — ja jūs to gribētu..." viņa lēni teica, un Severīns Rudens saprata, ka ar šiem vārdiem viņu attiecības, par cik tās vispār tā varēja nosaukt, bija iegrieztas pavisam negaidītā plāksnē. Nesteigdamies viņš izdzēra liķiera glāzi un tad, kā laiku atbildei meklēdams, pagrozīja to pirkstos.

„Šonakt?"

„Cik ilgi jums patīk," Dandesī kundze sacīja tikko dzirdami. „Man liekas, nebūtu nemaz tik neiespējami ar laiku iedabūt jūs arī kaut kādā darbā. Vai saprotat kaut cik franciski?"

„Mazliet," Rudens norūca, „priekš kaŗa es pāris gadu nodzīvoju Sorbonā."

„Studējāt?"

„Apmēram."

„Un tad jūs šeit nevarat dabūt darbu?! Jūs esat neuzņēmības prototips! Es domāju, mana vīra uzvalki jums derēs, vismaz pagaidām. Un rīt jūs nāksit man līdz — pamēģināsim jums ko piemērotu atrast. Varbūt intendantūrā. Es pazīstu tur dažus nodaļu vadītājus."

Severīna Rudens skats pārslīdēja kundzes pietvīkušajai sejai. Šai sievietei piemita kaut kas saistošs. Protams, tai bija arī zināmi trūkumi, no kuriem dažus viņš bija jau apjautis — piemēram, ne mazākā mērā viņu nepārsteigtu kundzes minējums, ka Šekspīrs laikam gan sauksies kāds jaunākās paaudzes kino aktieris, žokejs vai centra uzbrucējs britu futbola izlasē. Bet kur atrodams cilvēks, kam nav nekādu trūkumu? Tādi taču bija tik ideālai meitenei, kāda reiz šķita Baiba — savādā kārtā līgavas stāvoklis tai kļuva nepanesams ap to pašu laiku, kad viņam piefrontes slimnīcā nozāģēja kāju. Jebšu tas, varbūt, saucās lietišķs aplēsums?

Lai arī kāda būtu Šarlote Dandesī, nebijis viņas, šajā brīdī no Severīna Rudens atliktos tikai kāds nieks sadragātu kaulu. To aizmirst būtu netaisni.

Izšķīries, viņš uzmeklēja Dandesī kundzes iezaļganās acis:

„Jūs tiešām nopietni to domājāt?"

„Man šķiet, mēs varam noderēt viens otram," viņa teica.

„Ar mieru," Rudens sacīja, „mēģināsim, kaut gan man tas ļiekas ļoti komiski."

„O, jūs esat burvīgs! Jūs...!" Dandesī kundze uztrūkās no sēdekļa.

Daļēji alkohola, daļēji viņas drēbju un miesas smaržas apdullis, Severīns Rudens satvēra līgano, vijīgo augumu un novilka pie sevis. Sieviete piegl̦audās viņa plecam kā kaķe. Brīdi viņi uzskatīja viens otru, tad viņu lūpas satikās nežēlīgā, izsalkušā skūpstā.

„Tu," Dandesī kundze aizelsusies čukstēja un smaidīja, it kā priecādamās par šī vārda intimo skaņu. „Tu! Severīn..."

„Tu," rezervēti sacīja Rudens, vērodams viņas drebošās nāsis un muti.

„Tā ir izturīga krāsa, ko tu lieto, Šarlote."

Un tad, gluži instinktīvi, viņa plakstiņi mazliet piemiedzās. Dandesī kundzes lūpu kaktiņā, zem biezi uztrieptā karmīna gandrīz nepamanāmu, Severīns Rudens ieraudzīja mazu, neparastu brūci.

Nejauku aizdomu sadzelts, viņš uz brīdi pazaudēja elpu, tad, zibenim līdzīgi viņa galvā noplaiksnījās aprakstu, schēmu un foto uzņēmumu, pat atsevišķu lappušu attēli nez' kādās, kaut kad un kaut kur lasītās medicīnas grāmatās. Neuzkrītoši viņš saņēma sievietes rokas. Tās bija šauras, nesastrādātas, vēsas, slaidām plaukstām un pirkstiem, rūpīgi koptiem un lakotiem nagiem. Šīs rokas likās radītas pielūgšanai, tās varētu un drīkstētu dievināt ne tikai jūsmīgi dzejdari, bet kurš katrs mirstīgais, kas saprot skaistumu un zina atšķirt tā dažādās pakāpes, ja vien — jā, ja vien pie divu pirkstu nagiem gluži satriecoši nerēgotos pasīkas, vaļējas vātis ar pavirši, it kā steigā, noņemta leikoplasta atstātām pēdām.

Vieglais reibums izgaisa kā nebijis. Kāpēc gan jauna, pārtikusi, izskatīga sieviete pēkšņi pūlas saistīt pie sevis viņu, tieši viņu — pasaules lielceļā izdzītu velnu ar iedragātu veselību un tukšām kabatām?

Rudens pēkšņi saprata kā šo Šarloti Dandesī, tā arī velnišķi rafinēto cilpu, kurā pēc viņas egoistiskajiem apsvērumiem viņam šonakt vajadzēja iekerties. — Šarlote Dandesī bija slima, izslīdējusi pēckaŗa dzīves kāpnēs. Un tagad viņai bija vienalga.

Viegli viņš atstūma sievieti no sevis.

Kas vispār viņas īsajā dzīves stāstā bija īsts, kas izdomāts? Varbūt viss, varbūt nekas. Katrā ziņā viņa bija laba aktrise — zaļganajos redzokļos nesadrebēja neviena nodevīga ēna, to izteiksme rādījās mazliet izbrīnēta, it kā nesaprotoša, bet citādi nevainīga kā zīdainim — un Severīnā Rudenī atsvaidzinājās veca atziņa, ka daudzās pierēs acis iemeistarotas galvenokārt tāpēc, lai nevainojami izturētu pārbaudītājus skatienus.

Asa netīksme un uz mirkli līdz ārdošam niknumam aizkāpinājušās dusmas — iedomājoties, ka vēl nupat viņš bija skūpstījis tikpat kā odzes muti, ar vienu sitienu aiztrieca asinis no viņa sejas un no sirds visu, kas Šarloti Dandesī bija darījis pievilcīgu, pat iekārojamu.

Rudenim likās, ka apkārtne viņu pamazām sāk smacēt. Viņš pierausās kājās un, blakus esošajai sievietei skatienu neuzmetis, gāja uz durvīm.

„Kas tev iekoda, Severīn?" Dandesī kundze nemierīgi sakustējās.

„Kas noticis? Tu taču netaisies — iet projām!?"

„Man ļoti žēl," Rudens sacīja pār plecu, pie kam viņa piesmakušā balss skanēja bez jebkādām modulācijām, „bet jūsu sirdsapziņa tomēr ir sasodīti stipra, par daudz stipra, madam! Dzīvojiet vesela!"

„Ā..." kundze nepatīkami pārsteigta un vīlusies iesvilpās, „tad tā..." Pāris sekundes viņa stāvēja sakniebtām lūpām, it kā neapjauzdama, ko darīt, tad izgrūda nesaprotamu lāstu un bezspēcīgās dusmās iespēra ar kāju mīkstajam sēdeklim.

Bet Severīns Rudens to vairs nedzirdēja. Viņš tai brīdī bija jau uz kāpnēm un domāja, ka savas dzīves iekārtošanā līdz šim bijis tiešām noziedzīgi neuzņēmīgs.

Ciemos pie Ilonas Leimanes

Ceļš uzsākts, grūts un ilgs,
Draud bedres, rēgaini tīkli, —
Klīstu kā vienacis vilks
Kaucieniem pilnu rīkli.

No Ugunsputna.

Pēc garāka brauciena pa Parīzes apakšzemi nonākam klusā ielā. Pagalmā starp namu blokiem dārza mājiņas durvis atver pati dzejniece. No askētiski vienkāršās istabas sienām, kur redzamas lietuvieša Kasiulisa un igauņa Viraltā grafikas, dveš pretī darbs, ne omulība. Istabā bohēmisks vēsums, tādēļ dzejniece sēž kažokā. Vai melnais kažoks un sarkanie mati

nav pavasarī iznākušās jaunās grāmatas Ugunsputns simbols? Pilsoņi raustīs plecus, bet gleznotāja fantazijai tas var būt interesants ierosinājums. Arī jaunajā grāmatā dominē sarkans un melns, tās ir arī liesmas, uguns un pārdzimšana. Patiesi, — dzejnieces sejā nav vairs tās izteiksmes, ko lieliskais grafiķis O. Norītis savā laikā uzbūra mazajā dzejoļu grāmatiņā Latvijā. Vai sejā būtu lasāms klusums, vienaldzība vai nogurums no dzīves jezgas? Vienaldzība un nogurums tas nevar būt, kaut arī dzejniece daudz strādā. Francijas metropole bagāti rosina domas un fantaziju. To liecina arī papīriem, manuskriptiem un grāmatām apkrautais darba galds ar mazu rakstāmmašīnu vidū.

Runājam par dzimteni, kopējiem draugiem un mākslu. Nupat iznāk Ilonas Leimanes romāns Vilkaču mantiniece vācu valodā un sakarā ar to dzejniece taisās drīzumā apciemot Vāciju. Turienes latviešiem tā būtu laba izdevība noklausīties viņas jaunākos darbus, vai arī iepazīties ar jaunākajām parādībām franču literātūrā. Parīzes gaiss jau darījis savu: dzejniecei grūti vairs iejusties naturālākā mākslā. To liecina arī Ugunsputna ilustrācijas, ko gaumīgi izdevusi Francijas latviešu biedrība, bet izdošanas grūtības pārvarējusi pati dzejniece. Kasiulisa ilustrācijas ir labas un laikmetīgas. Ar īpatnējā sievietes tēla atkārtošanos gan iegūts vajadzīgais ilustrāciju vienveidojums, taču lielāko tiesu tie gan grafiski interesanti, bet pilnīgi patstāvīgi darbi, nevis improvizācija par dzejnieka temu.

Šķirstu dzejnieces viesu grāmatu, kur redzami daudzi mūsu kultūras un mākslas darbinieku vārdi. Daudzi no ierakstu autoriem nav vairs dzīvo vidū, un dzejniece piebilst, ka viņa mantu esot pametusi, bet šo grāmatu glābusi. Tās vērtību īpaši asprātīgi apliecina Knuta Lesiņa ieraksts.

Mēs nolemjam pasēdēt kādā kafejnīcā. Parīzes gleznotājs strādā arī kafejnīcas burzmā, bez īpašas izvēlēto modeļu piekrišanas. Bet svešiniekam grūti izvilkt bloku, kaut arī to pēkšņi saistītu neparasti dzīva, inteliģenta un šarmanta nēģerietes seja. Var izrādīties, ka izvēlētais upuris ir Folī Beržēra jaunangažētā zvaigzne Rubija Ričardse, — tās vārds un attēli grezno vakara laikrakstu pirmo sleju, bet līgumā noliegts pa uzstāšanās laiku pozēt gleznotājiem un fotografiem, kaut arī citādi tā labprāt to gribētu darīt.

Būtu taču jāredz arī eksistenciālistu klubs. Pietiek tikai sekot kādam garmatainam un bārdainam jaunekļim, — tā ir vieglākā iespēja nonākt eksistenciālistu mitekļī. Pie sienām tur sireālistiski zīmējumi, bet telpas dibenā, pacēlumā bibliotēka. Divi jaunekļi omulīgi iekārtojušies galerijā uz grīdas, un viņu nobrukušās zeķes un biezās zoles mākslinieciski nevērīgi pārkārušās pāri gandrīz pašam dzērienu bāra galdam. Tie kaut ko viens otram svilpo priekšā, acīm redzot, tiem izcēlušās domstarpības kādas melodijas dēļ. Tas pieder Parīzes mūžīgajām dīvainībām.

Ja latviešu dzīve Parīzē visumā norit diezgan savrup, jo eksistences cīņa nav viegla, tad ir sastopami franču kultūras plašie krājumi. Ilona Leimane Parīzē daudzina Latvijas vārdu, veido savu personību franču kultūras ietekmē un kalpo savai mākslai.

Ģirts Ārvaldis

Vāc ziņas par Vācijā izkliedētajiem skautiem

Visus Vācijā izklaidus dzīvojošos mazskautus, skautus, roverus un vadītājus, kas nav nevienā no vēl pastāvošām skautu vienībām, lūdz paziņot savas adreses jendas priekšniekam, lai tos varētu piesaistīt kādai no vienībām un tā dot iespēju atjaunot skautu gaitas. Pieteikumi sūtāmi vad. V. Hāzneram, (21a) Augustdorf b. Detmold, Wohnstätte, Bl. 1—21, sniedzot par sevi šādas ziņas: vārds un uzvārds; dzimšanas dati; pēdējā vienība; darbības pakāpe (mazskauts, skauts utt) un iegūtais nosaukums (staburadzēns, nometnes skauts, āra roveris utt.).

Somu gleznu izstāde Parīzē

Parīzes mākslinieku namā no 12.—28. okt. notika somu mākslinieku izstāde. Neviens no šiem māksliniekiem pastāvīgi nedzīvo Francijā. Bet Parīze ir skolotāja, tā dod tūkstoš ierosinājumu, un, beidzot, Parīzei vienmēr sakāms savs vārds, kad rodas jautājums: kādēļ mēs gleznojam šādi un ne citādi?

Izstādes vadītājs — gleznotājs Ingve Beks (dzim. 1904. g.) pats izstādījis piecas gleznas, kas pa daļai radušās Somijā, pa daļai Francijā. Viņš glezno gaišos toņos, pa lielākai daļai bez kontūrām. „Sieviete pie automobiļa" zināmā mērā ir modernās sievietes un tās auto sinteze, tie saderas kopā kā agrākos laikos jātnieks un zirgs. Tematika gan nav galvenais, bet gan krāsu zieds. Beku raksturo saulainā, gaišā krāsu gamma, vienalga, vai tas būtu Francijas dienvidu skats, vai arī Somijas vasarīga ainava.

Helge Dalmans (1924. g.), strādā īpatā veidā, kas techniski atgādina punktuālistus, kaut arī tā nav tīra krāsu izlietošana gaismas efekta dēļ. Viņa gleznojumi domāti monumentālām mozaīkām.

Enrots (1917. g.) dzīvē daudz cietis. Viņa monumentālie „Zvejnieki", „Fabrika", „Hokeja spēlētājs" škautnaini zīmējumā, kontrastaini tonī un domāti lielu telpu dekorēšanai.

Pusa (1913. g.) rāda Somijas spēkstaciju kubistiski-techniskā stilā. Tas pats sakāms par viņa „Suomenlinna" — slaveno cietoksni Helsinku tuvumā un pārējām ainavām.

Zigrīda Šaumane (1877. g.), liekas, ir vecākā somu gleznotāja. Kāda 1932. g. gleznota Somijas ainava daudz neatšķiras no 1951. g. gleznotiem Francijas dienvidu skatiem. Vecā dāma glezno vienmēr no dabas. Kādā Vanses ainavā vērojams interesants līniju ritms, kam, pēc pašas gleznotājas izteiciena, piemītot kaut kas no Stravinska mūzikas.

Sams Vanni (1908. g.) glezno futuristiskā stilā, zaļā, zilā un dzeltenā krāsu gammā. „Meitene ar divriteni", šķiet, attēlo modernā cilvēka un technikas saaugšanu.

Kanerva (dz. 1909. g.) atsakās no visa krāsainā. Tas īstenībā protests pret impresionismu un tā krāsas un gaismas kultu. Kāds Lapzemes ziemas skats rāda vienīgi bezgalīgi vientuļas melnas un pelēcīgi baltas horizontālas plāksnes. Dziļu iespaidu atstāj viņa pašportrets savā nesaudzīgajā atklātībā. „Krāsu zieds" melnbrūns, zilgan-pelēks ar mazliet sarkanā pie lūpām. Vecas svētbildes iespaids.

Gluži savādi strādā Mietinens (1899. g.). Viņa „Tilts" ir ļoti somisks, samērā gaišos toņos. „Pekka" ir zēns, kura portreti gleznoti ļoti maigās gaišās krāsās.

No grafiķiem jāatzīmē fon Bēms, kas mācījies no japāņiem (telpas sadalījums). Meters-Borgstrems (1917. g.) meistarīgi pārvalda savu arodu. Dažās lapās jaušama tīri „breugeliska" fantazija. Ļoti kontrastaini ir Jāko Somersalo (1916. g.) krāsainie kokgriezumi, kas atgādina veco baznīcu logu tīrās krāsas, vai arī dod spēcīgas dinamikas iespaidu, piem., „Kustībā".

Erve

Parīzē, oktobrī

LĪDZĪBAS VAROŅU DIENĀ

Kad cilvēks pusgadu nodzīvojis izceļošanas centrā, viņš jau var rast zināmu ieskatu par tiem tūkstošiem, kas divreiz nedēļā un dažreiz arī biežāk atstāj Eiropu. Un tā, katru otrdienu un ceturtdienu nostaigājot garo rindu un skatoties izceļotāju sejās, radusies tāda rezignācijas bilance.

Lūk, mūžīgās žīdu tautas piederīgo grupa. Viņiem visvairāk saiņu, un sejās apmierinātība, cerība un prieks, jo tiem nav dzimtenes sāpju un sēru par Eiropas atstāšanu. Ja tur arī mana kādu rūpju rievu, tad vienīgi par laicīgajām mantām, lai tās bez zudumiem nogādātu pāri jūrai. Viņiem aizjūrā un vienā pašā Nujorkā ir divvai trīskārt vairāk tautas brāļu nekā pašā Izraelā.

Slavu tautību piederīgie no kādām desmit Austrumu un Dienvidaustrumeiropas tautībām arī nav sevišķi skumji. Liktenis viņus pirms desmit gadiem iemetis Eiropas centrā, kas tomēr nebija vislaunākais. Trimdas gadu dzīve viņu vairumam šeit bijusi vieglāka un dzīves standarts augstāks par kādreiz dzimtenē piedzīvoto. Viņiem daudz bērnu, parasti 3—5 ģimenē, kas rāda, ka viņu potencei še bijusi labvēlīga zeme. Dzimtenes sāpes viņu sejās nevar saskatīt, varbūt gan tikai primitīvas bailes par nezināmo nākotni.

Nedaudzās baltiešu un ungāru grupās vērojams kas cits. Vispirms jau tie viegli atšķirami pārējo tautību vidū un pat saulainā dienā ietīti tādā kā pelēkā miglā, kā skumju mākonī. Kaut kur lasīts, ka amerikāņi pārmet baltiešiem pārāk lielu iejušanos nesenā pagātnē. Tā ir: viņi dzīvo pagātnē, viņi nespēj citādi, jo tur tiem bijis augsts dzīves standarts, nacionālā brīvība, dārgas gara mantas, augsta kultūra un tūkstošgadīgas tradicijas. Nekur, nevienā citā svešā zemē tā nebūs.

Pāri okeānam un kontinentiem šie ļaudis nes un nesīs sev līdzi savas lielās skumjas un arī lielo nacionālo spītu. Pat viņu drānas vēl dzimtenes šalku piestrāvotas. Viņu saiņos nav atrodami briljanti vai zeltlietas, bet gan kāda nacionālā prievīte, kāds tautisks audums, kāda dārga grāmata, jā — pat sauja dzimtenes zemes. Tas ir viņu spēks, un ar šiem dārgumiem tie pastāvēs visur.

Šogad mums Eiropā vairs nav daudz mazo pilskalņu, kur 11. novembrī varam iekurt kādu tikai latviešiem saskatāmu uguni. Arī „mazās Latvijas" ir izklīdušas, pamazām atkal pulcēdamās citās zemēs un kontinentos. Bet kā tur, tā arī sarukušajos Eiropas centros Lāčplēša dienā sanāks varonības apzīmētie, lai atkal kavētos tur, kur mēs reiz bijām, un pieminētu to, kas mums bezdievīgi nolaupīts. Prāts gan diktē samierināties ar draudīgajām fiktīvā miera briesmām, bet sirds nesamierināsies nekad.

Šie svētumi, tradicijas un pagātnes atmiņas ir visvairāk cietušo tautu dārgumi, ko ne materiālisms, ne bezdievība cilvēku sirdīs nomākt nevar. Latviešu tautas varoņu svētki 11. novembrī nav dzēšami ne līgumiem, ne varmācības aktiem, ne meliem. Visās pasaules daļās pukst latviešu sirdis, kas šodien notrīsēs svētā bijībā, bet rokas stingrāk sažņaugs lāpstas kātu vai metināmo vārpstu. Tās ir ne vien latviešu jūtas un protests par nodarīto pārestību, bet arī zvērests spītīj un gandarījumam.

Andrejs Iksens

Lietuvju viesi ar dziesmām

Amerikā sadarbība starp latviešiem un lietuvjiem nav pārtrūkusi, bet top arvien dzīvāka. Lielu tautu vidū dzīvojot, baltieši arvien vairāk izprot, ka nākotnē mums jāiet stingrā kopsolī. Arī Latviešu-lietuvju vienība rūpējas, lai brāļu tautu starpā augtu vienprātība visos jautājumos. Šīs saprašanās un sadarbības garā Bostonas lietuvji ar koŗa un solo dziesmām 20. oktobrī ciemojās Amerikas latviešu tautiskās apvienības (ALTA) sarīkojumā. Lietuvju koris ir ap 12 gadu vecs, un tā sastāvā 2/3 jauno ieceļotāju. Koris ievērojamā pianista J. Kačinska vadībā nodziedāja vairāku lietuvju autoru dziesmas; bez tam dziedāja bass Rapolas Juska un soprāne Z. Griškaite. Abi mākslinieki saņēma ziedus. Priekšnesumu beigās ALTA priekšnieks Dr. A. Grīnups sirsnīgā uzrunā pateicās lietuvju mākslīniekiem par sniegto mākslas baudījumu un labo sadarbības gribu, abām tautām apmainoties kultūras vērtībām. Viņa runu lietuviski tulkoja dzejniece Marija Urnežus.

O. Akmentiņš

K. Skalbe šķiras no dzimtenes 1944. g.

Bukstiņš apraudājies nevietā

KĀ ŠŪMANS, GLĒZERS UN ZĀLAMANS „TULKO" ANDREJU UPĪTI KRIEVISKI

Kā amizants feļetons lasāms L. Pāžes raksts Sovjetskaja Latvija, kur viņš sūdzas par latviešu literātūras tulkojumiem krievu valodā. „Daudz tulkojumu mākslinieciskajā līmenī pelēki, bet valodā nabadzīgi un neizteiksmīgi. Bieži tie ir tikai primitīvs oriģināla satura atstāstījums. Tā tas noticis ar vairākiem darbiem, piem., A. Sakses stāstu Otrjad komanģira Janika (tulkojuši J. Šūmans un E. Kargans), J. Granta stāstu Na vetru (D. Glēzers un E. Kargans), A. Upīša romānu Tjeņi bilovo (J. Šūmans un M. Zālamans), kā arī ar E. Vilka un A. Talča stāstiem.

Šie paši trūkumi raksturīgi arī virknei lielo pad. Latvijas literātūras darbu tulkojumu. Ņemsim V. Lāča romāna Burja (Vētra) tulkojumu, ko veicis Šūmans un Fedorova. Tulko-

tāji bagātīgi piebārstījuši sa
kojumu provinciālismiem, kan
kiem un vulgāriem izteicieni
romāna personāžam liek sarunā
„... on obratno obiģelsja" (
tas skanētu: viņš apvainojā
pakaļ, nevis — atkal), „...
v trjapočku" (Ciet klusu lupat
laikam gan vajadzētu skanēt
klusu, lupata), vārds sābris n
„šaber" un nevis „sosed" (k
utt. Turpat blakus lasītājs
nevietā lietotus archaismus, k
zīmi tulkotāji ne vienmēr pa
pratuši. Tas viss sakroplo o
valodu. Pavisam bezspēcīgi t
ir dabas ainu attēlošanā. Še
darbs (A. Sakses V goru) ir
oriģināla atstāstījums nekā
niecisks tulkojums.

Sevišķi kļūmīgi ir A. Upīš
tulkojumi, kādēļ vairums šī
kā latviešu rakstnieka r
krievu lasītājiem paliek nep
Daudz tulkojumu pārpilni nejē
kuŗu cēlonis ir tulkotāja nepi
latviešu valodas prasme. Tā A
stāstā Sūnu ciema zēni (Pare
selka Mohovoje), ko tulkojis
teikums „Sniegs mirdzēja tik
ka Bukstiņam, tajā skatotie
asarot acis" pārtulkots: „sni
dēja tik lieliski, ka Bukstiņš
ties tajā, sajūsmā apraudājās"
teikums „... pie tam vēl
esam arī radinieki" pārtulk
tam vēl mēs abi esam parādo

Ir arī tādi tulkotāji, kas
„izskaistināt" tulkojamo darb
L. Blūmenfelde no vienas vi
toru „pārstrādā", kā tas notic
Blaumaņa noveļi Raudupiete.
tur risina domu, ka izdarīta
ziegumam seko nenovēršama
sa. Tulkotāja vienkārši izņē
noveles visu, kas balsta šo
domu. Noveles beigas nocir
svītrojot virkni teikumu, un
„sirdsapziņa" visur nomai
„sirdi". Līdzīgas operācijas
arī novelē Nauda zeķē un ci

Vēl sliktāk ir ar dzejas
miem. Jau latviešu mākslas
Maskavā nācām pie kāda ku
klājuma: vieni un tie paši J.
kalna dzejoļi dažādu tulkotāj
jojumā neuzrādīja gandrīz n
kās līdzības ne formā, ned
Daudzas dzejas, ko krievu las
ņem par J. Raiņa, J. Sudrabk
Luksa, A. Baloža, J. Van
Ķempes vai J. Grota darbie
kārt tikai visai aptuveni atsp
dzejnieku mākslu.

Ir tulkotāji, kas, iemācījuš
latviešu vārdus, piem., „d
„sakta" lieto tos vietā un
iedomājoties, ka ar to piedo
tulkojumiem „nacionālo kolo
to viņi cenšas nomaskēt t
kultūras un valodas nezinā
kuŗas valodas viņi tulko. T
galvenais cēlonis sliktajie
tulkojumiem, ko veikuši La
vojošie dzejnieki-tulkotāji V
cevs, V. Ņevskis, L. Prosoro
Gorskis, K. Semjonovskis uc.
novērstu, biežāk jākonsultē
toriem un autoriem. Starp
tiek arī, ka pats autors
kropļotu tulkojumu izdošanu
roku, parakstot viņam piesu
kojumu. Šāda pavirša un vie
attieksme pret tulkojumiem
par nožēlošanu, nav radusi
„pretspara" ...

Tā iet, kad „jātulko" ar
vienā un partijas īso kursu o
klēpī vēl turot Staļina darbu
niecības jautājumos.

A.

KULTŪRAS CHRONIKA

Amerikas latviešu dzejnieka Friča Freidenfelda 65 g. jubilejas vakaru Bostonā ievadīja O. Liepiņa referāts par jubilāra dzeju un Amerikas latviešu kultūras cīņu pagājušos gadu desmitos. Jubilārs nolasīja vairākus satiriskus un humoristiskus dzejoļus. Mūzikālajā daļā dziedāja M. Lamberga pianistes M. Efertes pavadījumā. Latviešu preses biedrības vārdā O. Liepiņš pasniedza jubilāram Nameja gredzenu. Bija arī daudz citu apsveikumu.

Toronto nodibināts Kārļa Skalbes klubs, kas savu darbību atklāj 10. novembrī ar dzejniekam veltītu vakaru. Tajā paredzēts Dr. Tichovska referāts, deklamācijas un mūzikāli priekšnesumi. Kluba valdes priekšsēdis ir A. Kļaviņš, vietn. A. Tīcmanis, sekr. A. Kalniņš, kasiere E. Biska un mantzinis-biedrzinis A. Reķis.

Die Neue Zeitung ievietojusi atzinīgu atsauksmi par lietuvju mākslinieka K. Joninas ilustrācijām Gētes darbam Maincas aplenkums. Šis ievērojamais grafiķis patlaban darbojas par profesoru Parīzē. Viņa ilustrācijās manāma franču ietekme.

Prof. Dr. T. Celms Čikagā rīkojis priekšlasījumu par labu Dr. Zentas Mauriņas draugu fondam. Priekšlasījums devis 92 dol. atlikumu.

Aktieris Jānis Lejiņš strādā Bostonā, vakaros dodams skatuves mākslas stundas.

Rakstnieks un skolu darbinieks J. Dobulis 23. okt. atskatījās uz 75 mūža gadiem. Jubilārs dzīvo pie dēla Saginavā (Mičiganā). Vācijā esot, D. uzrakstījis 3 lielākus darbus par skolu un tās darbinieku dzīvi Latvijā.

Rakstniece Lidija Pērļupe ieradusies Ņujorkā.

Sidnejā 28. decembrī sāksies plašas latviešu kultūras dienas. Tās ievadīs svinīgs dievkalpojums ar sekojošu koncertu, kuŗā piedalīsies izcilākie latviešu solisti, ALLB koris un dubultkvartets Imanta. 29. dec. rakstnieku diena ar rakstnieku K. Ābeles, M. Eglīša un T. Tomsona piedalīšanos. Ievadā paredzēts prof. Dr. P. Jurēvića referāts, bet par rakstniekiem referēs A. Plaudis un H. Kaupmanis. Gleznu izstādē piedalīsies Austrālijā dzīvojošie latviešu gleznotāji un grafiķi L. Mellerte, R. Zusters, S. Kalniņš, U. Ābolinš uc. Reprezentēti būs arī mūsu vecmeistaru darbi no privātām kollekcijām. Kultūras dienu sarīkojumu beigās teātŗa izrāde 30. decembŗa vakarā.

Rakstnieks Egils Kalme strādā par apkopēju Manhatanas koledžā, Ņujorkā, vaļas brīžos gleznodams un mācīdamies angļu valodu.

Filadelfijas latviešu Sv. Jāņa draudze pasūtinājusi prof. A. Annusam altāŗa gleznu.

Starptautiskā sieviešu nacionālā izstādē Ņujorkā, kas notika no 5.—15. novembrim, latviešu stendā bija izstādītas E. Drujas un V. Janelsiņas gleznas. Starptautiskajā tautas tērpu galerijā 50 dažādu tautību eksponātu vidū bija redzami arī latviešu tautas tērpi un senās rotas lietas, kā arī Latvijas pastmarku un naudas kollekcijas, keramikas izstrādājumi un grāmatas.

Minesotas universitātes stipendiāts 18 g. v. Gundars Pone, kas Vācijā jau 13 g. vecumā uzstājās ar Mocarta koncertu, nu jau debitējis vairāk par 100 reižu. Gundara repertuārā ietilpst ap 8 koncerti.

Latviešu trio — Viktors Ziedonis, Ingus Nāruns un Valdemārs Meļķis — beiguši savu rudens koncertturneju no Dienvidkarolinas (ASV) līdz Toronto, Kanadā. Sniegti 25 koncerti, vairāki radioraidījumi, kā arī kultūras pusstundas vidusskolās.

Rakstnieks Knuts Lesiņš ar dzīves biedri dziedoni Valdu Lesiņu pēc pārcelšanās uz Mineapolisu atvēris mūzikas studiju. Drīzumā V. Štāla apgādā iznāks rakstnieka noveļu krājums.

SPORTS

Pieci jauni Zviedrijas latviešu rekordi

Stokholmā notika latviešu vieglatlētu rudens sacīkstes, apvienotas ar rekordu labošanas mēģinājumiem. Nodoms arī vainagojās panākumiem: piedaloties tikai Upsalas un Stokholmas vieglatlētiem, reālizējās 5 jauni Zviedrijas latviešu rekordi. Jaukāko rekorda labojumu veica pirmo reizi Zviedrijā startējošā Alise Jūrmala-Smiltniece, sasniedzot lodes grūšanā 10,36 m tālumu. Linards Lukss no rekordu saraksta izdzēsa A. Graudiņa un J. Teriņa kopējo rekordu augstlēkšanā (1,65 m), reālizējot 1,685 augstumu; arī Teriņa veikums — 1,66 m izrādījās labāks par iepriekšējo rekordu. Otru rekordu Lukss panāca, atkārtojot 100 m skrējienā 11,5 sek. laika atzīmi, bet vecā rekorda īpašnieks Orests Stradālovs distanci beidza vēl ātrākā laikā — 11,4 sek., atstājot Luksu 2. vietā. Trīssoļlēkšanā Jānis Teriņš savā sezonas pirmajā startā šai disciplīnā pārspēja savu veco rekordu (12,83 m), veicot 12,94 m. 3000 m skrējienā Vidvuds Freivalds par 13 sek. laboja Zvejnieka 4 g. v. veco sasniegumu uz 10:00,6 min.

Sacīkšu techniskie rezultāti atzīmēti šādi: vīriešiem — 100 m skr. Stradālovs 11,4 sek., Lukss 11,5 sek. un Laucis 12,2 sek.; 200 m skr. Stradālovs 24,4 sek., Lukss 24,9 sek. un Laucis 25,6 sek.; 400 m skr. Patmalnieks 58,2 sek., Jēk. Teriņš 60,8 sek.; 1000 m skr. Freivalds 2:58,4 min., Straubergs 3:01,2 min. un Kariņš 3:05,0 min. 3000 m skr., kas šogad neietilpa Zviedrijas latviešu meistarsacīkstēs, jau 5. gadu izcīnīja Kārļa Variņa ceļojošo balvu, kuru otro reizi ieguva Freivalds, veicot distanci viens pats jaunā rekordlaikā 10:00,6 min. Tāpat 200 m barjērskrējienā Freivalds skrēja viens pats, sasniedzot 29,8 sek. laika atzīmi. 4×100 m stafetē uzvarēja sastādītā vienība (Freivalds, Klaišis, Stradālovs un Liniņš) 49,4 sek., atstājot 2. vietā Stokholmas JKS (Lukss, Jēk. Teriņš, Laucis, Patmalnieks) ar 49,8 sek. Trīssoļlēkšanā Jānis Teriņš veica 12,94 m; augstlēkšanā Lukss 1,685 m, Jānis Teriņš 1,66 m un Jēk. Teriņš 1,55 m; diskā Klaišis 36,58 m, Lukss 28,49 m un Jēk. Teriņš 25,19 m. Tāllēkšanā no vietas spējas pārbaudīja Patmalnieks, veicot 2,67 m tālumu un paliekot 36 cm aiz vecākā Latvijas rekorda, kurš kopš 1922. g. pieder Dzelzkalējam.

Sieviešu saecensībās lodes grūšanā Smiltniece-Jūrmala spēja 10,36 m, Zemgale 7,98 m un Tepfere 7,79 m. 60 m skrējienā Tepfere uzrādīja 9,6 sek. laika atzīmi, Zemgale 10,1 sek.; augstlēkšanā Tepfere veica 1,15 m un Zemgale 1,10 m.

—gr—

Latviešu sportisti Eiropā un citos kontinentos

Vieglatlēts Valdis Teteris, pēc ierašanās Kanadā, enerģiski atsācis ne vien sporta gaitas, bet veic arī organizātorisko darbu. Tā viņš savā darba vietā (Kirkland Lake) nodibinājis latviešu sporta kopu, kuras valdē darbojas kopā ar Siljakovu un Ozoliņu. Bez pašreiz notiekošā šacha turnīra, jaunā kopa jau vairākkārt sarīkojusi pārbaudes sacīkstes vieglatlētikā, kurās, starp citu, sasniegti šādi rezultāti: 3000 m skr. Gremze 10:55,6 min. un Dzērvīte 11:55,0 min.; 4×100 m stafetē (Bērziņš, Teteris, Geinarts, Ozoliņš) 49,7 sek. un zviedru stafetē (Teteris, Borgs, Geinarts un Bērziņš) 2:20,3 min.

Filadelfijas latviešu futbola klubs pieveicis Lithuania SC vienpadsmitu ar 4—3 rezultātu. 3 vārtus guvis Konopaševics, bet vienus Freimanis.

Sidnejas basketbola turnīra vadībā pašreiz atrodas Daugava un austrāliešu vienība Kangaroos. Daugavas vienībā spēlē J. Mancs, J. Kubliņš, E. Egmanis, J. Veiss, E. Bērziņš un A. Ekke.

Rietumaustrālijas basketbola meistarsacīkšu finālā iekļuvis latviešu piecnieks Patria, kurā spēlē A. Rings, F. Blicavs, J. Bernšteins, L. Bērziņš, J. Mazaļevskis, J. Manks, L. Geidāns un J. Gūtmanis.

Fināla pretinieks Patrias ļaudim būs pag. gada meistars lietuviešu Storm, kuru latvieši kārtējās meistarības spēlēs reizi pieveikuši ar 23—21, bet otru reizi ar 2 punktiem zaudējuši Rietumaustrālijā, gan ar mazākām sekmēm, startē arī latviešu vienība Astra, kuras sastāvā ir V. Mazaļevskis, Zaķis, Michailovs, Otto, Kazimirs, Jirgens, Graudiņš un Forstmanis.

Viktorijas basketbola meistarības nobeigumā lietuviešu Varpas pieveica latviešu Dainu ar 41—40. Meistara godu pēc 14 g. pārtraukuma 9. reizi tomēr ieguva Melburnas YMCA, kas pieveica negaidīti vāji spēlējošo Varpas ar 46—27!

Somu Kanadas meistarsacīkstēs vieglatlētikā piedalījās arī mūsu Valdis Teteris, uzvarot 400 m skr. ar 54,7 sek., 800 m skr. ar 2:02,6 min. un 1500 m skr. ar 4:19,9 min. rezultātiem. Ziemeļontario meistarsacīkstēs Teteris veica 110 m barjēras 18,5 sek. un lēca ar kārti 2,90 m. LSST rīkoto korespondencsacīkšu ietvaros Teteris skrējis 400 m 54,4 sek. un 1000 m 2:38,1 min., bet Dzērvīte absolvējis 3000 m distanci 11:49,1 min.

Filadelfijas latviešu sportisti viesojās Ņudžersijā. Galda tenisā filadelfieši (Tobiēns, Jākobsons un Stubrs) pārspēja savus pretiniekus (Matīss, Caune, Miesnieks) ar 5—0, bet basketbolā uzvaru guva Ņudžersija ar 50—24 rezultātu. Uzvarētāju vienībā debitēja Miesnieks, Rūsiņš, Glāma, Caune, Rācenis un Matīss, bet Filadelfiju reprezentēja Jirgens, Maktenieks, Ramiņš, Tobiēns, Ruigs un Mednis.

Futbolists Kārlis Ārens, kas pēdējos gados spēlējis slavenajā Parīzes Racing Club vienpadsmitā, šogad pārstāv Stade Francais krāsas, spēlējot par labo pussargu. Līdzīgi agrākajiem gadiem, arī tagad franču sporta presē bieži lasāmi atzinīgi vārdi mūsu futbolistam, tāpat kā slejās ne reti redzami viņa uzņēmumi.

Latviešu galda tenisistu turnīrā Čikagā piedalījušies arī Filadelfijas pārstāvji. Sarīkojumā uzvaru izcīnīja Velkme, atstājot 2. v Tobiēnu un 3. J. Dzeni.

UZMANĪBU!

Latviešu jūrnieks Arnolds Rasa meklē savu brāli

JĀNI RASU.

Par pēdējo zināms, ka viņš dzīvojis Vācijā, piedalījies tur soļošanas sacīkstēs un vēlāk strādājis mežā. Visi sportisti, kas pazīst soļotāju Jāni Rasu vai zina tā tagadējo dzīves vietu, lūgti rakstīt redakcijai.

Helmūts Mastiņš stabilā gatavībā

Pēc lieliskā 1,90 m veikuma augstlēkšanā vieglatlēts Helmūts Mastiņš kādu laiku ārstēja savu savainoto kāju, lai atkal piedalītos sacensībās. Turpmākos startos viņš apliecināja, ka viņa forma pašreiz ļoti stabila. Lūk, maza viņa panākumu bilance:

12. augustā, startējot Duisburgā, izcīnot uzvaru pieccīņā un ar to iegūstot Duisburgas pilsētas goda balvu, viņš labākos rezultātus sasniedza augstlēkšanā un tāllēkšanā — 1,80 m resp. 6,10 m. 22. augustā Mastiņš startēja Loberichas kluba sacīkstē, izcīnot uzvaras augstlēkšanā ar 1,85 m un tāllēkšanā ar 6,12 m. 6. septembrī Kempenē Mastiņš, pārcietis īslaicīgu slimību, ar 1,75 m augstlēkšanā palika 2. vietā, bet jau 10 dienu vēlāk Košenbroichā viņš atkal uzvarēja augstlēkšanā ar 1,80 m un tāllēkšanā ar 6,00 m, pievienojot arī uzvaru lodes grūšanā (11,90 m). Šajās sacīkstēs šķēpa mešanā uzvarēja Valdis Jasis, sasniedzot 58,10 m tālumu.

A. P.

Pēc ilgām un grūtām ciešanām š. g. 18. oktobrī aizgāja no mums mūžībā mans dārgais dzīves draugs, mūsu mīļais, neaizmirstamais tētiņš, mūsu ciešanu biedrs

bij. L. U. fizikas institūta vec. techn., stud. mech.

Jānis Voldemārs Jansons

dzim. 1889. g. 25. janv., apbedīts Gautingas kapsētā š. g. 20. oktobrī.

Mīļā piemiņā paturēs
Sieva, meitas, radi trimdā un Gautingas sanatorijas latvieši

To sauli, ko Tu sirdī nesi,
To aiznesīsim dzimtenē.

Pēc 7 mēn. grūtas slimības slimnīcā Minchenē aizgāja Aizsaulē mans mīļais un neaizmirstamais vīrs,

bij. latvju vec. strēlnieks

Jūlijs Jērums

dzim. 1881. g. 5. oktobrī, mir. 1951. g. 1. oktobrī.

Viņu mīļā piemiņā paturēs
dzīves biedre Marija Jēruma, Insulā, Berchtesgādenā
un meita Latvijā

NEAIZMIRSTIET PASŪTINĀT

PAŠU JAUNIEŠU ŽURNĀLU,

kas vispusīgs, daudzkrāsains un bagātīgi ilustrēts

iznāks 15. novembrī.

Pārstāvji:
ASV — I. Avots, 114, E. Center St., Danville, Pa.
Anglijā — G. Gubiņš, 28, Hanover Sq., Bradford.
Austrālijā — V. Ešots, 15, Kenton St., Adelaide.

Jauniešu apgāda kopa

(512)

Bijušie karavīri!

Lūdzu ziņas par Ernestu PULEKSI, dzim. 1924. g. 14. apr.; bijis 19. div. kaprālis, pēd. ziņas no Opočkas. Lūdzu rakstīt māsai: Dz. Hodackis, 1, Staverley Rd., Herne Hill, Geelong, Vic., Australia. (503)

BISMARKA NOSLĒPUMS

TAIGAS MEDNIEKI

(473)

Izceļošanai uz Venecuēlu
meklē tautieti-invalidu,

kas prot visus foto darbus, kā uzņemšanu, negātīva un pozitīva retušu, tā arī patstāvīgi var veikt laboratorijas darbus. Dzīvoklis un uzturs pie ģimenes. Tuvākus paskaidrojumus saņemsit, rakstot uz šādu adresi: Sr. J. Henkuzens, Plaza Candelaria, Foto „IDEAL", Valencia, Venezuela. (511)

Iznākusi jauna izcila grāmata latviešu valodā
DRUVAS APGĀDĀ TORONTO, KANADĀ.

Pasaulslavenā norvēģu rakstnieka
KNUTA HAMSUNA

Pa aizaugušām tekām

Pa aizaugušām tekām ir visjaunākais pazīstamā autora darbs, kas sarakstīts dienasgrāmatas formā. Tas atspoguļo Hamsuna dzīvi un pārdzīvojumus starp 1945. un 1948. gadu, kad Norvēģijā notika viņa vācu okupācijas laika politiskās stājas izmeklēšana, tiesāšana, rehabilitēšana. Sajuzdams sevi mūžības sliekšņa priekšā un fiziski būdams tikpat kā akls un kurls, autors rakstījis šo grāmatu tik redzīgām gara acīm, kā reti kāds no tagadnes autoriem. Slavenā romānista māksla te atdzīvojas jaunā pilnībā. Lasot šo grāmatu, Hamsuna cienītājiem un pazinējiem atausīs atmiņā autora iepriekšējo romānu tipi un ainas, un tās kļūs vēl saprotamākas un tuvākas. Rūgtumu pret iestādēm un paviršiem cilvēkiem, kas pavīd starp rindām, izlīdzina autora veselīgais humors un lietu skatīšana no mūžības viedokļa. Viņa grāmata ir pilna cilvēcības, sapratējas labestības un vieduma. Lasītājam tā būs mīļa un tuva, kā daudzi viņa citi agrāk iznākuši darbi.

Grāmata Pa aizaugušām tekām tulkota daudzās Eiropas valodās un tagad pirmo reizi parādās latviešu tulkojumā. Tā tulkota ar autora atļauju, un pirmtiesības tās izdošanai pieder mūsu apgādam.

Grāmatu tulkojis Konstantīns Raudive. Ērika Dzeņa vāka zīmējums.
Maksā broš. Kan. vai ASV dol. 1.60; glītā sējumā 2.10.

Grāmata pasūtināma tieši apgādā DRUVA, c/o Valters Ziediņš, 92, Morse St., Toronto, Ont., Canada, un visu zemju lielākajās grāmatnīcās.

Eiropā grāmata dabūjama novembra otrajā pusē.

Pa aizaugušām tekām būs mīļš viesis katrā latviešu mājā, kā dāvana tā derēs kā jauniem, tā veciem.

(507) DRUVA

Tuvākajā laikā iznāks

Baznīcas kalendārs 1952. gadam

Latvijas ev. lut. baznīcas virsvaldes izdevumā.

Saturā: Archibīskapa prof. Dr. theol. T. Grīnberga priekšvārds, kalendārijs ar mēnešu pantiem, plaši apskati par latviešu ev. lut. draudžu darbu visās emigrācijas zemēs, pilnīgs mācītāju saraksts ar adresēm, dzejas uc. raksti. Izdevums bagātīgi ilustrēts.

Cena: DM 2.—

Iepriekšēji pasūtinājumi nododami Latviešu rakstnieku, žurnālistu un grāmatrūpniecības darbinieku kopas apgādam LITERA (13b) Grafenaschau/Obb., Regierungslager, US Zone Germany

(508)

LATVIJA

Nr. 72 (516) 1951. g. 10. nov.

Neizlietotos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā īsināt. Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

Abonements Vācijā,

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 3.50 par eks. mēnesī, pasūtinot kollektīvi (vairāk par 3 eks.), DM 3.— mēn., uz ārzemēm DM 4.50 mēn., atsevišķa numura cena DM 0.85; uz ASV un Kanadu pa gaisa pastu DM 8.50 mēn., uz Austrāliju un Jaunzēlandi pa gaisa pastu DM 9.50.

LCK APGĀDS LATVIJA
(13b) Grafenaschau, Obb.,
Regierungslager,
US-Zone, Germany.

Šoruden

DAUGAVAS GRĀMATU KLUBĀ

5 CITTAUTU AUTORU DARBI skaistos DGK sējumos

Gustavs Flobērs

BOVARĪ KUNDZE

Tulk. Veronika Strēlerte

Tas ir viens no lielākajiem klasiskajiem romāniem pasaulē, kas tagad pieejams arī latviešu lasītājiem. Jau iznākusi.

Broš. Dol. 2,60, K. dol. 2,80, Šil. 18/—, A. šil. 22/—, DM 10,50.
Ies. Dol. 3,20, K. dol. 3,40, Šil. 22/3, A. šil. 27/—, DM 12,—.

Hermanis Hese

NARCISS UN ZELTAMUTE

Tulk. Dzintars Sodums

Šis vācu lielā rakstnieka un Nobela prēmijas laureāta darbs lasāms kā visraibākais un aizraujīgākais avantūru romāns, bet tā augstā literārā vērtība ar to nemazinās. Jau iznākusi.

Broš. Dol. 2,—, K. dol. 2,10, Šil. 13/3, A. šil. 16/9, DM 7.90
Ies. Dol. 2,60, K. dol. 2,70, Šil. 18/—, A. šil. 22/—, DM 10,40.

Andrē Žids

SIEVU SKOLA

Tulk. Veronika Strēlerte

Kāda ģimenes drāma, kas norisinās 20 gados un kas atklājas lasītājiem 3 dienasgrāmatās, ko rakstījuši vīrs, sieva un meita. Pastorālās simfonijas panākumi garantē, ka arī šī grāmata latviešu lasītājiem kļūs tuva. Iznāk oktobrī.

Broš. Dol. 2.—, K. dol. 2,10, Šil. 13/3, A. šil. 16/9, DM 7.90
Ies. Dol. 2,60, K. dol. 2,70, Šil. 18/—, A. šil. 22/—, DM 10,40.

Pērs Lagerkvists

BARABA

Tulk. Lizete Skalbe

Autors ir pats lielākais starp tagadnes lielajiem ziemeļniekiem, un Baraba ir viņa ievērojamākais darbs. Iznāk novembrī.

Broš. Dol. 1,75, Šil. 10/6, A. šil. 13/3, DM 6,25.
Ies. Dol. 2,40, Šil. 14/—, A. šil. 18/—, DM 8.75.

Džonetens Svifts

GULIVERA CEĻOJUMI

Tulk. Andrejs Johansons

Pirmo reizi latviešu valodā šis darbs parādās pilnīgā un nesaīsinātā veidā (4 grāmatas vienā sējumā). Iznāk decembrī.

Broš. Dol. 2,40, Šil. 15/—, A. šil. 19/—, DM 9,—.
Ies. Dol. 3.—, Šil. 18/—, A. šil. 24/—, DM 11,50.

DGK dalībnieki iegūst skaistu sējumu par brošētas grāmatas cenu, nododot pasūtinājumu nekavējoties, ne vēlāk par 15. novembri (dienvidu puslodē līdz 31. decembrim) un iemaksājot tieši apgādam (ar International money order, čeku utt.) vai pārstāvjiem: ASV Mr. J. Porietis, 600, Tremont St., Boston, Mass.; Kanadā Mr. V. Ziediņš, 92, Morse St., Toronto, Ont.; Anglijā Mr. E. Alksnis, 72, Queensborough Terrace, London, W. 2; Vācijā Mr. M. Diķis, (23) Hahn i. O., Postfach.

Uz pasūtinājuma lūdzam atzīmēt burtus DGK. Grāmatas saņemsit no apgāda tieši. Pārsūtīšanas izdevumi Jums nav jāmaksā.

Par grāmatu kluba dalībnieku (bez kādām saistībām) var kļūt, izdarot pasūtinājumu ar atzīmi DGK, vai vienkārši atrakstot kartīti.

NEPALAIŽIET GARĀM ŠO IZDEVĪBU!

Būs daudzi grāmatu draugi, kas gribēs sev visus 5 sējumus. Iemaksājot tagad (bet ne vēlāk kā 15. nov., dienvidu puslodē 31. dec.), tos iegūsit par

Dol. 10,—, Šil. 65/—, A. šil. 85/—, DM 40,—

Ja par Bovarī kundzi iemaksa jau izdarīta, tad, pasūtinot pārējās 4 grāmatas, jāmaksā attiecīgi mazāk.

Uz pasūtinājuma lūdzam rakstīt: Par 5 DGK cittautu autoru grāmatām.

(482)

DAUGAVA Garvargatan 11, I, Stockholm, Sweden.

Vāks ziņas...

(Turpinājums no 1. lpp.)

šus pierādījuma materiālus pag. gada augustā iesniedza britu pārstāvis Korlijs-Smiss, bet ASV delegāts Kočnigs pieminēja, ka no Latvijas 2 milj. iedzīvotāju deportēti 500.000. Pēc austrālieša atbalstītā Kanādas delegāta ierosinājumā toreiz komisijas dibināšanu tomēr atlika. Pad. savienības satelītu delegātiem, protams, allaž bija visādi iebildumi pret šī jautājuma apspriešanu.

Spaidu darbu pētīšanas komisijas sēdes bija slēgtas, un tā pirmo sesiju nobeidza 2 nedēļas ātrāk nekā paredzēts. Komisijai nodoti ap 200 dažādu dokumentu — apliecības, tiesu spriedumi, dažādas liecības, sarakste, likumu teksti, vēstules utt., arī ziņojums par vergu darbiem no Baltic Review. Es komisijai iesniedzu LNFS Stokholmā izdotos aizvesto sarakstus, bet Brīvās Eiropas komitejas latviešu konsultatīvā kopa Ņujorkā, kā man ziņo, komisijai iesniegusi memorandu par latviešu likteni padomijas vergu nometnēs.

Komisija nolēma visām organizācijām, kas sadarbojas ar UN un Starptautisko darba organizāciju ILO, pieprasīt, vai tās vēlas iesniegt kādas ziņas vai dokumentus. Atzina, ka var būt nepieciešama konsultantu saistīšana un eventuāla jautājuma pētīšana atsevišķās valstīs. Konsultācijas tiesības, saskaņā ar UN chartu, piešķirtas tikai starptautiskām organizācijām, bet komisija pieņems jebkuras organizācijas vai privātpersonas iesniegumus. Tie sekretāriātam jāsaņem līdz 1952. g. 31. martam, un tie nedrīkst būt garāki par 1000 vārdiem (apm. 2 lappusēm). Jāatzīmē, tieši kādus paskaidrojumus vēlas sniegt un jāprecīzē iesniedzamā informācija vai dokumenti. Iesniegumus, kas rakstāmi angļu vai franču valodā vismaz 3, bet vēlams 5 eksemplāros, izdalīs vienīgi komisijas locekļiem. Liecinieku vārdus neizpaudīs. Komisija lems, kādas organizācijas aicināmas sūtīt pārstāvi uz komisijas otro sesiju, vai arī lūgs piesūtīt komisijai pieteiktos dokumentus vai informāciju, kuras apjoms nav ierobežots.

Šo iespēju nedrīkstētu palaist garām mūsu organizācijas un atsevišķi tautieši, kuru rīcībā ir konkrēti materiāli. Šoreiz svarīgi vienīgi fakti un dokumenti, kas attiecas tieši uz spaidu darbiem. Jautājuma iztirzāšana politiskā plāksnē notiks tikai vēlāk saimniecības un sociālā padomē, kurai komisija iesniegs visus savu pētījumu rezultātus. Komisijas sekretāriāts darbosies Ņujorkā, kur arī paredzētas visas nākošās sesijas, un visa sarakste adresējama sekretāram Mr. A. Salkin, Ad hoc Committee on Forced Labour, United Nations HQ, New York, N.Y., vai arī techniskajam padomniekam Mr. H. Zwahlen, Ad hoc Committee on Forced Labour, International Labour Organization, Genève.

Tālāk komisija nolēma lūgt visas valdības līdz 1. aprīlim atbildēt uz īpašu komisijas aptauju, kurā sniedzamas ziņas par visiem likumiem utt., kas attiecas uz eventuāli pastāvošiem spaidu rakstura darbiem, par personu skaitu, kas atsevišķos gados bijušas pakļautas šādiem darbiem, par šo darbu organizāciju, darba apstākļiem uc. Izstrādātie aptaujas jautājumi attiecas uz jebkura veida tiešiem vai netiešiem piespiedu darbiem, piemēram, obligātu darba dienestu, kustības brīvības ierobežošanu, lai piespiestu cilvēkus strādāt noteiktā apgabalā; prasīti arī visu attiecīgo likumu un instrukciju teksti, to praktiskā tulkošana un daudz citu ziņu.

Daudz gan laikam nebūs to, kas no valstīm aiz dzelzs priekškara cer saņemt kādas atbildes uz šiem jautājumiem vai vēl jo mazāk iespēju iepazīties ar apstākļiem uz vietas. Komisijas otrā sesija paredzēta 1952. g. no 26. maija līdz 3. jūlijam. Ja iesniegtie materiāli vai aicināto organizāciju pārstāvju ziņojumi prasītu tiešu liecinieku nopratināšanu, sesija notiks pa daļai Ženēvā. Galīgo ziņojumu komisija tad pieņems 4. sesijā 1953. g. pavasarī. Ja liecinieki neliktos vajadzīgi, komisija darbu cer nobeigt jau 3. sesijā. Pētījumu rezultāti nonāks UN saimniecības un sociālās padomes darba kārtībā agrākais 1953. g. pavasara sesijā, bet UN kopsapulcē tā paša gada rudenī.

Vēl nesen par fašistu dēvēja katru, kas iedrošinājās apgalvot, ka padomē ir vēl draudmīgākas lietas par Hitlera režīmu. Tagad to spiesti atzīt arī tie, kas to agrāk negribēja saskatīt. Ciešanas un upuri nu jau vairs nespēj satraukt pasaules sirdsapziņu, kas kļuvusi šai ziņā neiūtīga. Tāpēc, liekas, lietderīga ir arodbiedrību pieeja, kas blakus morālai uzsver arī problēmas materiālo pusi, kā jaunu motīvu cīņai pret spaidu darbiem. Bet pasaules notikumi ies savu gaitu, un spaidu darbu pētīšanas komisijas gala slēdzieni nekā jauna nenesīs. Bet varbūt būs komisijas pēdējo sesiju padarījuši lieku.

Arnolds Skrēbers

NEDĒĻAS POLITIKA ĪSUMĀ

Sākusies nozīmīgākā kopsapulce UN vēsturē — Sensacionāls rietumvalstu miera plāns? — Vācijas vienība joprojām degpunktā — Ar „naftas maršu" gaida Musadeku atpakaļ Teheranā

PARĪZE:

Visas pasaules acis turpmākajās nedēļās būs pievērstas Francijas galvaspilsētai, kur otrdien svinīgi atklāja UN kopsapulci. Rietumu prese ir vienis prātis par to, ka šī kopsapulce ir svarīgākā UN vēsturē. Šaijo pilī taps pasaules vēsture nākamajām audzēm, jo daudzas gadiem briedušas un norūgušas problēmas tur cer sagaidīt atrisinājumu, un pagalam saspīlētais starptautiskais stāvoklis vai nu iegūs radikālu atslābumu, vai arī nenovēršami tuvosies lūzuma punktam. Jau kopsapulces pagaidu darba kārtībā uzņemti 58 punkti, bet to skaits, darba kārtību šīs nedēļas beigās izstrādājot galīgā veidā, noteikti būs pieaudzis uz apm. 80. Tā ir milzīga virkne smagu un sāpīgu problēmu ar vispārējo atbruņošanos, Korejas karu, Vācijas vienību un jaunu UN locekļu uzņemšanu priekšgalā. Pirmajā nedēļā pie šo problēmu iztirzāšanas komisijas vēl nemaz nekersies, bet atsevišķo valstu delegāciju vadītāji, vairums ārlietu ministri, plenārsēdē deklarēs savu vispārējo nostāju, plānus un priekšlikumus visu strīdīgo problēmu atrisināšanai miera ceļā UN chartas garā. Ar vislielāko interesi sagaida 4 lielvalstu programmatiskās deklarācijas. Tā kā puslīdz droši ar plašu propagandas runu un „pasaules miera plānu" nāks klajā padomju ārlietu ministrs Višinskis, līdzīgus priekšlikumus, bet konkrētus un nopietni domātus, izteiks arī rietumvalstu ārlietu ministri Ečesons, Idens un Šumans, kas par tiem vienojās iepriekšējās sarunās. Rietumvalstu miera plāns aptvers priekšlikumus pilnīgam mieram Korejā, plašai atbruņošanās programmai, Vācijas vienības atjaunošanai brīvu vēlēšanu rezultātā, kuru pārraudzību uzņemtos UN, un jaunām sarunām ar Pad. savienību, lai tiešā ceļā vienotos par citiem strīdīgiem jautājumiem.

VAŠINGTONA:

Lai pasvītrotu rietumvalstu nopietno miera gribu, paralēli ārlietu ministru diplomātiskajai aktivitātei Parīzē, trešdien Baltajā namā ievērojamu politisku runu teica prezidents Trumens, ierosinot starptautiskā saspīlējuma mazināšanai ierobežojumus atsevišķo valstu bruņošanās rūpniecībā. Divi dienas pirms tam prezidents bija apspriedies ar Atlantika pakta bruņoto spēku virspavēlnieku ģenerāli Eizenhaueru, kas bija ieradies pēkšņā apciemojumā. Eizenhauers bija atvedis līdz jaunus stratēģiskus plānus un ierosinājumus Eiropas aizsardzības jautājumā. Divīziju sastādīšana Atlantika saimes karaspēkam, īpaši Francijā, līdzekļu trūkuma dēļ veicas lēnāk nekā paredzēts. Tādēļ apsvērta pāriešana uz mazāka skaita, bet toties labi apmācītu un apbruņotu divīziju drīzu saformēšanu. Tā kā ievērojams sarunu posms risinājās zem „četrām acīm", iespējams, ka iztirzāts arī jautājums par Eizenhauera kandidēšanu prezidenta vēlēšanās, varbūt pat no demokratu partijas puses.

BONNA:

Starptautisko problēmu samezglotajā kamolā lielvalstu attieksmes, kā arī militāro līdzsvaru rietumu un austrumu starpā visvairāk varētu ietekmēt Vācijas pavediena vienāda vai otrāda šķetināšana. To apzinās tiklab Bonnā un Berlīnē, kā Vašingtonā un Maskavā, tādēļ arī pēdējās dienās pirms UN kopsapulces deklarācijas lidojušas no vienas pilsētas uz otru kā rotaļbumbas. Bonnas parlamenta komisija tikko bija izstrādājusi galīgā veidā likumprojektu Visvācijas satversmes sapulces un otrās palātas — Zemju padomes vēlēšanām, kad Austrumvācijas ministru prezidents Grotevols Tautas kameras sevišķā sēdē pieprasīja līdzīgu uzdevumu komisijas dibināšanu arī padomju joslā. Dažas dienas vēlāk tam sekoja austrumjoslas prezidenta Pīka ar speciālvēstnieku Rietumvācijas bundeskancleram prof. Teodoram Heusam nosūtītā vēstule. Tajā Pīks apliecināja gatavību piekrist jauktas Austrumu un Rietumvācijas komisijas dibināšanai, kas četru okupācijas valstu kontrolē pārbaudītu, par cik pašreizējie apstākļi ļautu izdarīt visā Vācijā brīvas vēlēšanas, un uzaicināja Rietumvācijas prezidentu uz drīzām personīgām pārrunām Berlīnē. Pīka jaunais solis šķiet apstiprinām daudzu kompetentu rietumvalstu politiķu, starp citu arī jaunā Anglijas ārlietu ministra Idena, uzskatu, ka par Rietumvācijas remilitārizācijas aizkavēšanu Kremlis vajadzības gadījumā gatavs samaksāt ar vienotas, nekomūnistiskas Vācijas radīšanu. Pēc Rietumvācijas ministru prezidenta Adenauera septītās satikšanās ar rietumsabiedroto augstajiem komisāriem, jaunais līgums par okupācijas statūta aizstāšanu un Rietumvācijas iesaistīšanu rietumu aizsardzības sistēmā izstrādāts jau gandrīz galīgā veidā.

„CĒRT NOST ARĪ PAŠU KOKU!"

Šādā veidā Vupertāles Westdeutsche Rundschau savā laikā komentēja komūnistiskās jaunatnes organizācijas FDJ aizliegumu Rietumvācijā; pati komūnistu partija, turpretim, joprojām drīkst darboties legāli.

KAIRO:

Kaķa spēle ar peli Vidējos austrumos, kas kopš tās sākuma 16. oktobrī ēģiptiešu pusē jau prasījusi 19 kritušo un 125 ievainotos, turpinās. Ēģiptes valdība iesniegusi atkārtotus protestus par britu šķietami necilvēcīgo apiešanos ar ēģiptiešiem, kā arī sūdzību Starptautiskajai darba organizācijai par ēģiptiešu paturēšanu britu dienestā piespiedu kārtā. Taču vēl 7000 britu karavīru ierašanās Suecas kanāla joslā, jaunās valdības deklarācija par tās neatstāšanu, kā arī tikko iegūtais oficiālais ASV atbalsts britu nostājai no jauna apliecina, ka šoreiz Londona nedomā jokot. Rietumvalstis uzskata par diplomātisku panākumu, ka pārējās arabu valstis nav, līdzīgi Ēģiptei, noraidījušas ASV, Anglijas, Francijas un Turcijas piedāvājumu piedalīties kopējā Tuvējo austrumu aizsardzības sistēmā. Rietumu pozicijas var gan atkal pasliktināt padomju diplomātiskā aktīvitāte. Padomju vēstnieks Kairo Kosirevs oficiāli apliecinājis austrumbloka valstu simpatijas „Ēģiptes taisnajai cīņai" un apsolījis atbalstu UN, ja Anglija tur iesniegtu sūdzību. Visas Ēģiptes partijas vienojušās uzaicināt iedzīvotājus 14. oktobrī sarīkot ģenerālstreiku un līdz šim lielāko pretbritu demonstrāciju, lai šādā kārtā piespiestu tos atstāt zemi.

TECHERANA:

Musadekam Ņujorkā iepaticies. Kaut arī jau pagājušas divi nedēļas, kopš Drošības padome „iesaldēja" Iranas naftas strīdu ar Angliju, viņš nolēmis tur uzkavēties vēl ilgāk, lai apspriedēs ar prezidentu Trumenu un citiem amerikāņu valstvīriem mēģinātu atrast kādu jaunu izeju no strupceļa. Par vienu no tādām var izvērsties ierosinātais naftas līgums ar lielo holandiešu firmu Shell. Iraņu naftas pārvalde atzinusi, ka būtu nepieciešami vismaz 1000 ārzemju naftas speciālistu, lai atjaunotu darbu naftas laukos un rafinētavās pilnos apmēros un sasniegtu līdzšinējo gada produkciju — 25 milj. t. Nedaudzie Iranas inženieri mēģinājuši Abadanā atjaunot darbus ierobežotos apmēros pašu spēkiem, bet rezultātā jau dažu dienu laikā izcēlušies vairāki bīstami ugunsgrēki. Taču vēl daudz nopietnākas briesmas draud vispārējā zemes iekšpolitiskajā stāvoklī. Par pārdoto naftu iegūtie līdzekļi bija Iranas valdības lielākais ienākumu avots. Tiem izpaliekot, valsts financēm draud pilnīga katastrofa, ko ar vienmēr lielāku aktīvitāti cenšas sev par labu izmantot komūnistiskā tudehu partija. Nesen Teheranā izcēlās smagākas sadursmes starp komūnistiskiem un pretkomūnistiskiem studentiem, kuņu dēļ universitāte uz laiku bija jāslēdz. Tāpat skandāla dēļ nācās pārtraukt majla — Iranas apakšnama sēdi. Opozicijas vadītājs Imami bija asi uzbrucis valdībai par vienaldzību pret arvien augošiem komūnisma draudiem, par ko slepenā apspriedē Iranas šacham tanī brīdī bija ziņojis policijas šefs ģenerālis Mozajeni. Pretkomūnistiskie Iranas politiķi prasa ministru prezidenta Musadeka tūlītēju atgriešanos Teheranā. Viņa sagaidīšanai sakomponēts pat speciāls „naftas maršs", ko atskaņos kara orķestris un pārraidīs radiofonā — diezgan bezcerīgs mierinājums pašreizējā naftas kakofonijā, kurai pagaidām vēl neviens nezina beigas.

G. G.

Ģen. Čuikovu aicina izšķirties

Krievu emigrantu Nacionālās darba apvienības (NTS) revolūcionārais štābs Vācijā laikrakstā Posev ievietojis plašu atklātu vēstuli padomju okupācijas spēku komandierim Vācijā ģen. V. Čuikovam. Šajā vēstulē ģen. Čuikovs brīdināts, ka arī viņu gaida padomju augstāko virsnieku liktenis — krist no MGB rokas līdzīgi Tuchačevskim, Jegorovam, Blicheram uc.

„Pienāks brīdis," vēstulē norādīts, „kad jums vajadzēs pasludināt jums pakļautās karaspēka daļas par Krievijas tautas atbrīvošanas armiju. Jums vajadzēs ātri salauzt to cilvēku pretestību, kas stāsies pretī jūsu iniciātīvai. Viss tas jums jāpaziņo pa radio mūsu zemei un visai pasaulei. No tā brīža jūs būsit mūsu tautas bruņoto spēku augstākais virspavēlnieks un vadītājs. No tā brīža jūs būsit mūsu zemes pārstāvis mieru un brīvību mīlošās pasaules priekšā.

Bet šim brīdim jāgatavojas tūliņ, šodien; jau tūliņ jums jāparedz savi nākamie palīgi, jau tūliņ jāpārdomā konkrētā rīcība. Palīgu jums būs vairāk nekā domājat. Mūsu kontakts ar armijas virsniekiem un kareivjiem ļauj mums daudz precīzāk noteikt pretkomūnistisko spēku rezerves okupācijas karaspēka grupā, nekā to varētu MGB. Jārīkojas, kamēr jūs vēl esat pie varas, kamēr vēl neesat aizsaukts uz Maskavu. Atcerieties, ka katra stunda ir dārga!"

Vēstulē arī teikts, ka to nogādās ģen. Čuikova štābā, Babelsbergā kā pašam okupācijas spēku komandierim, tā arī viņa vietniekam ģen. Belovam, štāba priekšniekam ģen. Ivanovam, citiem daļu priekšniekiem, kā arī korpusu un divīziju vadībai, virsniekiem un pārējiem karavīriem.

Ģen. V. Čuikovs dzimis 1900. gadā, Tulas guberņā, zemnieka ģimenē. 12 g. v. sācis strādāt par mācekli Tulas ieroču fabrikā. 1918. g. brīvprātīgi iestājies sarkanarmijā un 1919.—1920. g. jau komandēja pulku. Pēc pilsoņu kara mācījies Frunzes kara akadēmijā, ko beidzis 1925. g. Būdams nepārtrauktā kara dienestā, 1939. g. bijis frontes komandieris Karēlijā, karā pret Somiju, bet 1940. g. iecelts par Maotsetunga militāro padomnieku Ķīnā. Otrā pasaules karā komandējis armiju un pēc Staļingradas atgūšanas formējis jaunu karaspēku. Karu beidzis Vācijā kā armijas komandieris; 4 reizes ievainots, cietis smadzeņu satricinājumu un tagad valkā zelta žokli. Pēc maršala Sokolovska iecelšanas par kara ministra vietnieku, Č. kļuvis par okupācijas karaspēka grupas virspavēlnieku Vācijā un padomju kontrolkomisijas vadītāju.

Ģen. Čuikovu raksturo kā drošsirdīgu, bet robustu karavīru. Attieksmēs pret pakļautajiem viņš esot vienkāršs un rupjš, bet cenšoties būt taisnīgs, kas kopā ar viņa personīgo drošsirdību un biedriskumu cīņu grūtību pārvarēšanā tam sagādājis zināmu cieņu un autoritāti.

DAŽOS VĀRDOS

Tēraudrūpniecības denacionālizācija, ... cijas apkarošana un centieni izbeigt „auk... karu" ir galvenie punkti Čerčila valdības programmā, ar kuras nolasīšanu jaunais parlaments sāka darbu. Opozicijas vadītājs Etlijs asi kritizēja valdības programmu un sastāvu.

Varbūt arī uz Parīzi ielūgumu saņems Rietumvācijas ministru prezidents un ārlietu ministrs Dr. Adenauers, kuram jaunā britu valdība apstiprinājusi iepriekšējo aicinājumu viesoties Londonā.

Ar drīzumā sagaidāmo robežlīgumu starp Iranu un Pad. savienību būs atrisināts ap 50 g. ilgs robežstrīds.

Staļina vietā Berija lielajā sarīkojumā Maskavā oktobra revolūcijas svētku priekšvakarā cildināja Pad. savienības militāro spēku, tai pašā laikā uzsverot, ka pēc Ļeņina un Staļina teorēm sociālistiskā un kapitālistiskā pasaule var pastāvēt viena blakus otrai.

Atomputekļi bija iekļuvuši ar sniegu kādas Ņujorkas štata fotofabrikas ventilācijas ierīcē un bija par cēloni uzņēmuma īslaicīgai slēgšanai. Atomputekļi, domājams, bija cēlušies atomeksplozijās 3500 km attālajos Nevadas izmēģinājumu laukos.

Pēc apciemojuma Baltajā namā Anglijas princese Elizabete un Edinburgas hercogs atgriezās Kanādā, lai, apciemojuši vēl dažus novadus, 12. novembrī dotos atceļā uz Eiropu.

Ar 20 tankiem un moderniem lielgabaliem ķīniešu komūnistu sāktais uzbrukums UN spēkiem Korejas frontē pie Jončonas sekmīgi atvairīts.

Asu protestu Ankarā pret Turcijas pievienošanos Atlantika paktam iesniegusi Maskavas valdība.

Smagā katastrofā Ziemeļjūrā, Vēzeras grīvas tuvumā, pēc sadursanās ar amerikāņu karaspēka transportkuģi General Harry ... dažu minūšu laikā nogrima Argentīnas motorkuģis Maipu. Visi 80 pasažieri un 150 apkalpes locekļi izglābti.

Nobela miera prēmija 1951. g. piešķirta franču arodsavienību vadītājam Leonam Žo...

3 milj. vāciešu vēl arvien pazuduši bez vēsts, ziņo Bonnas valdība. Viņu meklēšana turpinās.

Pret Eiropas armiju un Šumana plānu kādā runā vērsies ģenerālis Degolls.

Inspekcijā uz Malaju devies jaunais britu koloniju ministrs Litltons.

„Piecas minūtes pirms divpadsmitiem — funkcionār, uzmanies!" ir Cīņas grupas jaunais sauklis pagrīdes darbam austrumjoslā.

Trīs speciālvagonos dodoties uz UN kopsapulci, padomju delegācija ārlietu ministra Višinska vadībā robežpārejas punktā Sirndingā, Bavārijā, pieaicināja muitas ierēdņus pie sava galda un atvadījās no tiem ar rokas spiedienu.

10.700 delegātu no 88 zemēm šovasar viesojušies Morālās apbruņošanās kustības centrā Ko, Šveicē.

Jau piektā atomeksplozija notikusi operācijas „Tuksneša klints" — ASV atommanevru ietvaros.

Jau 5 upuŗus prasījušas sadursmes Kasablankas tuvumā, franču Marokā.

Eksplodējot slepenai komūnistu munīcijas glabātuvei, Sestrī, Levantē, Dženovas tuvumā, nonāvētas 6, ievainotas 7 personas, pilnīgi sagrauti 5, bet bojāti 40 namu un 30 ģimenes zaudējušas pajumti.

ASV ar 1. novembri sadārdzinājušies alkoholiski dzērieni, cigaretes, automobiļi uc. ražojumi sakarā ar paaugstinātiem nodokļiem. Ņujorkā paciņa cigarešu 21 centa vietā maksā 22, viskijs sadārdzinājies par 40—70 centu pudelē, benzīns par 1,5 līdz 2 centi galonā (tagadējā cena 26 centi), automobiļi par 30—185 dol. Pērkot auto par 2000 dol., tagad federālos, štata un vietējos nodokļos jāsamaksā ap 630 dol. Individuālais ienākumu nodoklis palielinājies par 11,75 proc.

Padomju komandantūrai Austrijā izdots ungāru bēglis Horvats, ko, pārejot robežu, ievainoja mīna. Lai gan Austrijas iekšlietu ministrs Helmers norādījis austriešu policijai padomju joslā neizdot politiskos bēgļus, policisti, baidīdamies no krievu represijām, pēdējos mēnešos izdevuši padomju komandantūrai vairākus simtus ungāru bēgļu.

Komūnistu un Perona piekritēju apšaudīšanās izcēlās kādā sapulcē Paranā, pie kam 2 personas nonāvētas un 10 nopietni ievainotas, pēdējo vidū arī Argentīnas komūnistu kandidāts prezidenta amatam Gioldi.

5 Ņujorkas ārsti un 5 citas personas apsūdzētas par tirdzniecību ar zīdaiņiem. Šī banda Bruklīnas advokāta Markusa Zīgela vadībā jau kopš 4 gadiem par nelielu maksu atpirkusi neprecētu sieviešu jaundzimušos bērnus, un pārdevusi par 1250—4000 dol.

Ar 30 t valzivju gaļas cer drusku mazināt akūto gaļas trūkumu Vīnē, kur jau kopš 3 mēnešiem ik nedēļu ir 2 bezgaļas dienas. Pag. gadā līdzīgas gaļas krizes novēršanai importēja ziloņu gaļu, bet valzivs gaļa tomēr esot garšīgāka.

Par visas pasaules skābo kāpostu centru sevi šinīs dienās izsludināja Merkendorfas ciems Bavārijā. „Kāpostu svētku" ietvaros uzveda īpašu lugu, dziedāja īpašas dziesmas un ievēlēja „Miss Sauerkraut 1951". Ciema 1200 iedzīvotāju tiešā un netiešā veidā pilnīgi pārtiek no skābiem kāpostiem, kb mājās ēd 7 dienas nedēļā un bez tam eksportē uz Beļģiju, Franciju, Skandināvijas valstīm un Luksemburgu.

12.000 Austrumvācijas „tautas policistu" nosūtīti uz poļu pārvaldīto Silēziju un sadalīti pa maršala Koņeva armijas 12 pulkiem. Armijas štābs atrodas Lignicā.

Igaunijā atcelti no amatiem visi zvejnieku kolhozu vadītāji — igauņi, viņu vietā iecelot krievus un tā nodrošinoties pret igauņu bēgšanu pāri jūrai uz Zviedriju.

Jaunas koncentrācijas nometnes ierīkotas Čechoslovakijā. To tagad pavisam 62, ar pāri par 400.000 ieslodzīto. Vairums sodīti ar 10—15 gadiem. 14 nometņu 30.000 ieslodzītos nodarbina urana raktuvēs.

Plašas zemnieku apcietināšanas Austrumvācijā sākušās it īpaši Gēras, Jēnas, Veimaras un Mīlhauzenas apriņķī. Apcietinātos apsūdz „sabotāžā un demokratijas ienaidnieku atbalstīšanā".

Jaunie mīnu lauki un dzeloņstiepuļu žogi Ungārijā gar Austrijas robežu prasījuši vietējo iedzīvotāju vidū ap 50 upuru, kāpēc visus civīlistus no minētiem rajoniem evakuē.

Likumprojektu par dzimstības ierobežošanu plāno Indijas valdība. Tas būs pirmais šāda veida eksperiments veselas valsts mērogā.

Austrumvācijas skolās trūkst 3095 skolotāji, ziņojis Saksijas izglītības ministrs, apzīmējot stāvokli par ļoti nopietnu. Sogad darbu patvarīgi atstājis 2941 skolotājs.

Atzīmējot UN kopsapulci Parīzē, novembrī iznāk divas jaunas franču pastmarkas, bet trīs markas godinās franču modernos dzejniekus Šarlu Bodlēru, Polu Verlēnu un Arturu Rimbo.